Ժ. ՏԱՐԻ 2856 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ԱԻԵԼԵԱՅ 4385 10 ՕԳՈՍՏՈՍ 1893 9 ՍԵՊԵՄԲԵՐ 1311 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԼ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره‌وك غزه‌سی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք 130
» » Կիսամեայ » » 75
» » Եռամսեայ » » 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան » 56
» » Կիսամեայ » 28
Ընտիր թուղթի վրայ Հայերէնէ դուրս Տարեկան Սամ. Ռսկի 2
Գաւառաց թղթատարի ծանրոյ վճարեալ Դրուշ 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եs չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 10/22 ՕԳՈՍՏ. 1893

ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔԵՐ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀՈԳԻՈՅ ՎԱՆՔԻՆ

Գ. (*)

Այժմ տանիմ ընթերցողները Հոգւոց վանքն։

Այդ նուիրական եւ սրբազան հաստատութիւն, որ անշուշտ Ս. Լուսաւորչէն ետքը ժամանակ առ ժամանակ շատ մը նորոգութիւններ տեսած եւ փոփոխութիւններ կրած է, չինուած է բարձր լերան մ'ստորոտը՝ Ձորի մը մէջ՝ եղեւնական Տիգրիսի գեղազուարթ ափանց վրայ, եւ ունի ամրակուռ եւ մեծանիստ շինուածք, չրջապատեալ 7—8 կանգուն բարձրութեամբ հաստատուն պատով մը, որոյ չուրջը կը սողսկի կասրիկ գետակն եւ կ'երթայ խառնուիլ Տիգրիսին։ Պատի դռնէն ներս մտնենք, ահա նեղ բակ մը, որու ճակատը չինուած են երկյարկեան չէնքեր՝ վարինները քարաչէն եւ վերինները փայտաշէն 8—10 հատ սենեակներով։ Ներքին յարկի դռնէն ներս մտնենք. ի՞նչ մութ նրբաց. ահա եկեղեցւոյ դուռն ենք. որքա՜ն ալ ցած. գլուխնիդ խոնարհեցէք, մէջբերնիդ ծռեցէք որ կարենաք մտնել։ Ժամատունն ենք, որ է առաջին եկեղեցին, քարուկիր կամարներով, ամուր չինուածքով բայց մութ, առատապէն բացուած լուսամուտ մը միայն աղօտ լոյս կ'առնէ։ Հոս կը կատարուի ժամերգութիւնն, հոս կը կենայ ժողովուրդն, իսկ բուն տաճարին մէջ, որ որմով մը կը բաժնուի ժամատունէն, կը մատուցուի Ս. Պատարագ։ մեր հին վանքերու եկեղեցիները գրեթէ ամենքն ալ այդպիսի բաժանում ունին, և ժամատան և Տաճարին մէջ եղած որմն, որ կ'ունենայ դուռ մ'ընդհանրապէս քովերը մէկ մէկ պատուհաններով, կը ծառայէ այն նպատակին ինչ նպատակաւ որ չինուած է հիմակուան եկեղեցիներու մէջ դպրաց դասը ժողովուրդէն բաժնող վանդակապատը։ Մտնենք բուն տաճարը, բայց նախ դիտեցէք դուռն որ հնութիւն մ'է անիտա փայտէ չինուած և քանդակներով գեղազարդուած. Տաճարն ենք, կոփածոյ քարէ չինուած՝ փոքրիկ, քառակուսի, մթին, լուն, խորհրդաւոր։

Ո՞յարկ սրբութեան և տեղի փառաբանութեան, քու սեւցած կամարներուդ տակ որքա՜ն սուրբեր և սրբուհիներ ծնրադիր պաչած են զԱմենասուրբ Երրորդութիւն, որքա՜ն աղօթք, որքա՜ն մխիթարանք, որքա՜ն խունկ վերընծայած են Արարչին և որքա՜ն մեղադիր եղանակի ի պատիւ Տիրամօր։ քու քարերուդ ծոցին մէջ կա՛յ արդեօք հիւլէ մը, ուր թափանցած չըլլայ սրբաբանութեան ձայնը, կամ յատակի

(*). — Ասիկա վերջին մասն է Ե. Թաթարեան էֆէնի յօդուածին, որ հրատարակեցաւ մեր վերջին երկու թիւերով։

վրայ կէտ մը որ թրջուած չըլլայ ջերմեռանդութեան արցունքով։ դո՛ւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ սրբավայրերու նահապետ՝ ընդունէ եւ մեր ջերմ համբոյրները Տիրամօր վերաթոխման տօնին առթիւ, որուն ի յիշատակ կանգնեցար։

Տաճարն ենք։ խաչակնքեցէք, զի այն արծաթեայ տուփը զոր սեղանին վրայ կը տեսնէք, կը պահէ իւր մէջ մաս մը այն գործիքէն որ աշխարհի Փրկչին կողը մխեցաւ։ տուէք երկիւղածութեամբ ձեր համբոյրները Ս. Գեղարդին (*)։ Մօտեցէք Սեղանին, անոր քարերուն ալ համբոյրներ տուէք այն կարօտով և ջերմեռանդութեամբ, որով Բարթուղիմէն համբուրած էր Տիրամօր կենդանագիր պատկերը, վասն զի հոս՝ ձեր ոտքէն քայլ մ'անդին սեղանի քարերուն ներքեւ թաքչած է՝ ըստ աւանդութեան՝ այդ թանկագին գանձն, մութ նկուղի մը մէջ ուր քառասուն աստիճան սանդուխով կ'իջնցուի, բայց ոչ ոք կրցած է իջնել եւ յանդգնողներն անմիջապէս պատժուած են յանկարծամահ անհնանալով։ Տիրամայրը չուզեր եղեր որ մահկանացուաց ոտքերը մտնեն իւր պատկերին։ այդպէս կը հաւատան և կ'աւանդեն տեղացիք։

Վանքէն մեկնելէ առաջ, սա պատէն դուրս՝ դրան դիմաց Տիգրիսի ափանց վրայ՝ փոքրիկ դարասանին մէջ տեսնուած մատաղեղին ալ այցելենք։ ըստ աւանդութեան ահա հոս ամփոփուած է Սուրբ Տրդատէսին ոսկորներն, որք Թորթանէ փոխադրուած էին, ինչպէս յիշեցինք։ ուստի այս պատճառաւ նոյն Սրբոյն Քրիստոնեայ անուամբ Ս. Յովհաննէս կը կոչուի այդ մատուռ։

Լմնցաւ ինչ որ գիտէի Հոգւոց վանքի անցեալէն։ դանք ներկային։

Այդ մենաստան Վանայ առաջնորդութեան իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուի և առանձին վանահայրով մը կը կառավարուի։ աւա՜ղ, ինչպէս մեր բոլոր վանօրէից նոյնպէս այդ ազնուագոյն վանքին մէջէն շատո՜նց խոյս տուած է պայծառութիւն և բարեկարգութիւն։ ամէն բան բաղդին և քմայ թողուած է, կո՜ւոյ կ'երթայ, բառին ամէն տեսակ նշանակութեամբ։

Ունի այժմ միայն երկու կրօնաւոր միաբան, Տ. Մատթէոս և Տ. Տիմոթէոս վարդապետք։ առաջինն երկար տարիներէ ի վեր վանահայր ճանչցուած է, բայց շատ ծերացած լինելով, Տիմոթէոս վարդապետ իւր օգնական կը անօրինէ ամէն բան, առանց որ և է պատասխանատուութեան և համարատուութեան։

Ունի բաւականաչափ հողային կալուածներ, քիչ շատ ոչխար, եզ, կով, գոմէշ, որոց հասոյթները բարդուելով

(*). — Ս. Գեղարդն՝ պարծանք սրբութեանց մեր եկեղեցւոյ՝ կը պահուի այժմ յէկմիածին։

նշանաւորի, պաղիի, կողպուսի (*) և ուխտաւորական նուէրներու արդեանց հետ՝ տարին բաւական դումար մը կը կազմեն։ գլխաւոր հասոյթի աղբիւր մ'է նաեւ Ս. Գեղարդն, զոր վանահայրն՝ ըստ ընկալեալ սովորութեան՝ ժամանակ առ ժամանակ պատցնել կուտայ թեմորէից մէջ, որք քսան դիւղ չափ կը համբուրեն։ բայց ո՞ւր կ'երթան այդ հասոյթներ, ոչ ոք գիտէ։ տուրմար կամ հաշիւ ըսուած երանելին այդ վանքին համար աշխարհ եկած չէ, համարատուութիւն ո՛չ մէկ ժամանակ և ո՛չ մէկու մը. կը հաւատա՞ք եթէ՝ ստոյգ աղբիւրէ լսելով՝ խորին ցաւով յայտնեմ թէ այդ վանքին մէջ նոյն իսկ էջն կաղաբ չկա՜յ։ (**)

ԳՐԻԳՈՐ ՄՍԵՐԵԱՆ

Գրիգոր Մսերեան, Իզմիրի հայ ուսումնական դաւառն խիստ ծանօթ դէմքերէ մէկն, առոյգ, ուշիմ և գործունեայ, ամսոյն 3ին անակնկալ կերպիւ իւր հրաժէշտը կուտար աշխարհիս՝ զոհ երթալով քաղաքիս մէջ ամսէ մ'ի վեր տիրող համաճարակին, որ իւր ամենէ ծանր և մասնաւորապէս վշտաբեր հարուածը կուտար ի նա։ Այս յեղակարծ մահ տխրութեամբ համակեց չէ թէ միայն հանդուցեալն գժբախտ ընտանեքն՝ որ կ'ողբայ զինքն անմխիթար, չէ թէ միայն իւր բարեկամներու առաւարաթիւ գունդն, որու սիրելի էր յաւէտ իւր անձնուիրութեամբ, զուարթ ու կատակասէր ընութեամբ և միշտ հանդէ եւ ուշիմ խօսքերով։ այլ կրնամ ըսել Իզմիրի բոլոր հայերն։ Եւ ստուգիւ, ո՞վ չէր ճանչնար, ո՞վ չէր գնահատեր Մսերեանի նշանաւոր ձիրքերն ու գովանի յատկութիւններն։ Այս ընդհանուր վշտ անման չմնացին նոյն իսկ քաղաքիս օտար հատարարութիւնք՝ որոնց առ հասարակ ծանօթ ու սիրելի էր։ Գիտութեամբ, տաղանդով և բազմաթիւ բարեմասնութեամբք նշանաւոր էր հանգուցեալն։ Իւր գժբախտ մահ մեծ և զգալի կորուստ մը պէտք է նկատել չէ թէ միայն Իզմիրի Հայոց՝ այլ նաեւ ազգիս համար։ Այնքա՞ն աւելի մեծ է այդ կորուստն՝ որքան տակաւին առայդ և գործունեայ հասակի մէջ կը վախճանի։ բանզի հազիւ 45 տարեկան կար, և իւր ճիգերգական և մտաւորական բովանդակ կորովը կը վայելէր, զորս կրնար օգտակարապէս գործածել։

Գրական բազմաթիւ արտադրութիւններ կը թողու Մսերեան։ Կոկիկ ու վայելուչ ոճով թարգմանած է Բարէրդն Յանէքէաս, Ադոյտ Երէքսաարբէ մը վէպը, Լէօն

Լէօնի և ուրիշ գործեր։ ժամանակաւ հաստատած էր տպարան մը և ի մէջ այլոց կը հրատարակէր Մէպէօրա հանդէսն, որ ոչ սակաւ ուշադրութիւն գրաւեց իւր լուրջ պարունակութեամբ։

Խիստ երիտասարդ հասակէ ամուսնացած էր Մսերեան, և կինոջ պայքարին մասնակցած, ուր արտակարգ ճարպիկութիւն և տնտեսական գործունէութիւն մը կը ցուցնէր։ Այդ բուռն կռուի մէջ իւր ուսումնասէր ոգին զինք չէր թողուր հրբեք։ կը կարդար, կը կարդար շարունակ, և կ'իմաստասիրէր մանաւանդ փիլիսոփայական լուրջ գրքեր։ Ուսումնքն իւր խտականն էր ու կը մնար միշտ, և իւր որոշ մեծ ցաւն այն էր որ նիւթական հոգերով պաշարուած՝ չէր կրնար ազատորէն նուիրուիլ գիտութեան։ Սակայն և այնպէս ո՞րքան հմտութիւն համբարած էր նա։ Լիդրէի «Վարդապետութիւն Իրականին» գործը գեղեցիկ թարգմանութեամբ հրատարակեց Մէպէօրայի մէջ։ Իւր անկեղծ տարակայսները փարատելու համար կը գիմէր ամէն տեսակ իմաստասիրական գրուածներու՝ զորս չէ թէ միայն լաւ կը հասկնար՝ այլ նաեւ իւր հանճարով և բնական ու վերլուծական հաղորդիւտ կարողութեամբ ատնոց թերի կամ տկար մասերը կը ցուցնէր մատնանիշ, և կրկնտ ու ստէպ յայտնի վիճաբանութեան մ'առարկայ կ'ընէր։

Լուրջ դատողութեան, խորաթափանց մտքի և սուր իմացականութեան տէր՝ մեծ յարգ և համարում կը վայելէր Մսիրեան և իբր այնպէս՝ Իզմիրի Հայոց հանրային կարծեաց վրայ ստէպ կը բանեցնէր նշանակելի ազդեցութիւն։ Լեզուագէտ ու հմուտ՝ գիտուն մը պատասան ունէր նա, և օտարներու առջեւ պատիւ կը բերէր իւր ազգին։

Մսերեան՝ որ քեռորդի մ'է Ագաբէգեանց, կը թողու չորս զաւակ, որոնց երեքն աղջիկ, ամենքն ալ բարեկիրթ, որք այսպիսի ընտիր և հազուագիւտ հայր մը կ'ողբան իրենց վշտացեալ մօր հետ, ուշիմ եւ համակրելի կին մը, տաղանդաւոր երկանն արժանի ամուսին։

* * *

ՄԵՍԻՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

Վերոյգրեալ տեղեկութիւններն Իզմիրէ մեզ ղրկող բարեկամ մը կ'իմացնէ նաեւ թէ Մեսրոպ էֆ. Նուպարեան՝ տաղանդաւոր գրագէտն՝ սկսած է Աբեսալեան Մաղազ մէջ հրատարակել իւր մանկական յիշատակներ, որք Իզմիրի ազգային կրթական, ընկերական, վարչական և բարոյական կեանքին վրայ շահագրգիռ ծանօթութեամբք լի են։ Հրատարակութիւնը քանի մը ամիս պիտի տեւէ։ Տարակոյս չկայ թէ Իզմիրեան պատուական հանդէսին այս թիւերը ջերմագին հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուին։ Պ. Պոլսոյ մէջ եւս, ուր Մեսրոպ էֆ. Նուպարեան համակրողներու ոչ սակաւ խումբ մ'ունի։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԲԼԻՎԼԷՆՏ հիւանդ է, և բժշկաց խորհրդով ծովեղերք երթալ հարկադրեցաւ։ երկու ամիսէ ի վեր իւր գէմքին վրայ աննպատակ փոփոխում կը նշմարուի իրրեւ հետեւանք հիւանդութեան։ Իւր վատառողջութիւն Ամերիկայի մէջ օրուան մեծ խնդրոյն— արծաթի խնդրոյն— վրայ կրնայ ազդեցութիւն ունենալ։ զի արծաթի կուսակիցք նախագահին բացակայութեան վրայ յոյսեր կը դնեն՝ Ներակայտին մէջ պաշտպանելու այն օրէնքն՝ որոյ ջնջումն առաջարկած էր նախագահը։ Հիմա կ'ըսուի թէ արծաթի պաշտպանք և հակառակորդք իրաւախոհութեան մը պիտի յանգին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Կնատմոնեան ամբոխի մը անցնիլը պահպանողականներուն, զոր հեռագիրն անցեալ օր ծանոյց, ընդհանուր բերկրութիւն պատճառեց միութենական կուսակցութեան մէջ։ Թէև նախարարութիւնն իւր նախատիրական ծրագիրները փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տանի Երեսփ. ժողովոյ մէջ, բայց միութենականք գոհ են հաստատելով թէ ընարող մարմնոյն քով այս նախարարութիւն օրէ օր կը կորուսանէ իւր համարում։

—Կալլէսի նահանգին ազատական ընկերակցութիւնը գումարում մ'ըրաւ, որուն ներկայ էին Խորհրդարանի շատ մը արմատական անդամներ։ Որոշուեցաւ որ եթէ նախարարութիւնը Կալլէսի նահանգին մէջ եկեղեցւոյ և Պետութեան անջատման հաւանութիւն չտայ առաջիկայ նստաշրջանին մէջ, նոյն կուսակցութիւն, որ ցարդ նախարարութեան ի նպաստ քուէարկած էր, այսուհետեւ հակառակ քուէարկէ։ Այս որոշում միաձայն ընդունուեցաւ։ Նախարարապետը պատասխանեց նոյն ընկերակցութեան պատգամաւորներուն թէ առաջիկայ նստաշրջանին հիմնադիրը կանխաւ չի կրնար որոշել և այժմէն իւր կարծիքը չի կրնար յայտնել այնպիսի ծրագրոյ մը վրայ։

Ի ՖՐԱՆՍԱ.— 581 երեսփոխանական ամբոխներուն համար 2,100 ընտրելիներէ աւելի ներկայացած են։ Հետաւորապէս, ընտրութեանց մէկ մեծ մասն համամտական մնացած է։ Կը հաստատուի թէ նոր երեսփոխանութիւնը պիտի բաղկանայ 500 հանրապետականէ, 20 աջակողմեանէ և 60 գործաւորականէ։ Բայց հետաքրքրականն ընտրելոց այս ընդհանուր բաժանումը չէ, այլ թէ պատահականք կամ չափաւորք, արմատականք և ի հանրապետութիւն գրաված աջակողմեանք ինչ համեմատութեամբ պիտի դտնուին իրարու նկատմամբ, և այս կուսակցութիւններէ մին կամ միւսը ինչնին կարող պիտի ըլլա՞յ մեծամասնութիւն կազմելու։

—Պ. Բլէմանսոյի հակառակորդն է չափաւոր հանրապետական Պ. Ժուռատան, որուն այժ կուտան նաեւ հանրապետութեան յարեալ աջակողմեանք, Մորէսի մարքիզին առաջնորդութեամբ, որ ամբոխանալով զՊ. Բլէմանսօ իբրեւ Մնգլիոյ կողմէ շահուած և Փորնէլիուս Հերցի ծախսուած, ուրիշ ո՛ և իցէ ընտրելի Նախամեծար կը դասէ քան արմատական կուսակցապետան։ Այս

Նպատակաւ Մորէսի մարքիզը միայն վառ գաւառին մէջ 50,000 շրջաբերական և 20,000 ծանուցում ցրուել տուաւ։ Ապաքէն իւրաքանչիւր ընտրելի ազգէ պակաս ծախք ըրած չէ իւր ընտրելիութիւնը ծանուցանելու և կատարելու համար իւր շրջանակին մէջ։

—Պ. Պիւռաս ի Լիոն, Պ. Սիկֆրիտ ի Հավռ ընտրուած են, երկուքն ալ չափաւոր հանրապետական։ Արմատականք Պ. Պ. Լոքուռա և Միրաան ընտրուած են ի Փարիզ, ուր համամտականի մնացած են Պ. Պ. Իվ Կիյօ, Ֆլորէ, Անտրիէօ և Պէռի։

ՌՈՒՍԻԱ. ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. —Մի քանի օր առաջ, ռուս դեսպան Պ. Մօրէնհայմ երկար այցելութիւն մ'ըրաւ առ Պ. Տրէլէ, արտաքին գործոց նախարար, և ռուսական նաւատորմին ի մօտոյ Թուլոն գալուն նկատմամբ խօսակցեցաւ։

Ի ՉԵՌՆԱԿՈՐ. , պաւական առաջին տպարանին 400 տարի առաջ հաստատման հանդէսին առթիւ, զոր արդէն ծանուցինք, Ռուսիոյ Կայսրն հետեւեալ հեռագիրը ղրկեց Նիքոլա իշխանին։— «Ի բոլոր սրտէ կը մասնակցիմ այն համակրական զգացումներուն զորս Ռուսիոյ մէջ յառաջ կը բերէ դերազանցապէս պաւական ծնունդ զոր Չեռնակորա կը տնտէ իւր սիրեցեալ իշխանին հետ։ Կ'աղաչեմ զՁերդ Բարձրութիւն ընդունիլ իմ խնդակցութիւններս և արտայիս շնորհակալիք՝ այս առթիւ ձեր արտայայտած զգացումներուն համար։» Այս հեռագիր կը ցուցնէ թէ Զարին և իշխանին մէջ յառաջ եկած պաղութիւնն այնքան սաստիկ չէ։ Ռուս լրագիրք կը հրատարակեն նաեւ այս առթիւ Փեթերսպուրգի և Քազանի Համալսարանաց կողմէ Նիքոլա իշխանին ղրկուած ուղերձներու պատճէնները։ Այս ուղերձք կը յայտնեն Չեռնակորայի կարեւորութիւնը պաւ աշխարհին համար ընդհանրապէս և սերպ ժողովրդեան համար մասնաւորապէս։ զի Սեւ Լեռնցիք պարզապէս սերպ են լեզուաւ և ազգութեամբ։

Ի ԿԱԼԱՅՑ, օրուան խնդիրն հնտախաղ չէ միայն, այլ և անգլիացի ծովային ապայից և ռուսական ցամաքային ապայից արկածը՝ զբօսարանի մը սպառնիչ արկածը՝ զբօսարանի մը սպառնիչ առթիւ, որ բաւական տաք հանգամանք ստացած ըլլալով, անգլ. հիւպատոսն ոստիկանութեան տեղական պետին պաշտօնակատարութիւնը խնդրած է, բայց այս պաշտօնակատարն արդէն հրաժարական տուած է։ Հոն անգլիացի ապայ մը մեռած է և ուրիշ երկու ապայք վիրաւորուած են։

Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Հունգարիոյ կառավարութիւնը գերմաներէնի մասին անպատատ անօրինութիւն մ'ըրաւ։ Գերմանացիք կը խորհէին թէ՝ մաճառական զգացման ամէն արտայայտութիւններուն հակառակ՝ գերմաներէնը կը մնայ մաճառ պետութեան լեզուն,

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (10)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՔԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ԵԱՖԱԲՕԱՆ

ՕԼԻՈՒԼԻ ԿԻՐՃԵՐԸ

Կանոն էր որ թիապարտներն ամէն գիշեր իրենց համար կանխապէս նշանակուած տեղերնին մնան։

Այս անգամ, Տիւլուփէ և իր երկու մեղսակիցները միջոցը գտած էին Պիքառի քովը սպրդելու որ, արդէն անկասկած, բան մը չէր գուշակեր և խորունկ քունով քնացած էր։

Պահակագունդն անցաւ։

Թիապարտներն անշարժ էին։ Մասնաւոր բան մը չգրաւեց հսկողներուն ուշը, որք հեռացան։

Այն ատեն ցած ձայնով քանի մը բառեր փոխանակուեցան, և երեք մարդերը պարաստուեցան կատարել մահուան գործը։ Մինչեւ Պիքառի քով հասած էին առանց դայն արթնցնելու։

Ցանկարծ, Տիւլուփէի հզօր ձեռքը իւլաւ անոր վիզին վրայ, մինչ միւս երկուքը կը բռնէին անոր բազուկներէն ու սրունգներէն։

Պիքառ մեկէնմեկ արթնցաւ, և խուլ խորթիւն մը խուսափեցաւ կոկորդէն։ Բայց ձայնը կանգ առաւ սոսկալի սեղմումին տակ։

Իր մեծաբաց աչուքները գիշերուան տարտամ լոյսին մէջ տեսան մարդասպաններն՝ իր վրայ ծռած։

Ինչպէս ըսինք, թիապարտներէն մէկը անոր բազուկներն ուժգնօրէն գլխուն ետին տարած էր, մինչ միւսը ոտուրներն ամրապէս իրարու քով կը բռնէր։

Վրան՝ Տիւլուփէն, որուն ահագին մատները կը կեղեքէին անոր միսը։

—Վեր առէք, ըսաւ Տիւլուփէ։

Բայց, նոյն պահուն, Պիքառի բազուկները, պողպատէ երկու լծակներու պէս, վեր եւան մէկէնմէկ։

Զանոնք բռնող մարդն ինկաւ, մինչ, սրունգները մէկ ցնցումով ազատելով, Պիքառ կը զարնէր երկրորդին կուրծքին, որ գետին կը թաւալէր խղդուկ հեծիւն մը արձակելով։

Կը մնար Տիւլուփէն։

Պիքառի ձեռները, ազատ մնալով, ինկան անոր երկու դաստակներուն վրայ։

Տիւլուփէ կարծեց թէ երկաթէ երկու օղակներ անցան բազուկներուն։ ահարկու սեղմումին տակ, մատուցները ձգտեցան և թողուցին Պիքառը, որ, կոդերուն ուժովը ոտքի ելնելով, կը հեռացնէր Տիւլուփէն, որ կը գալարուէր անողորմ չարչարանքով։ Պիքառի մատուցները կը ջախջախէին անոր գնդերներն և արիւնը կը կարմրցուներ անոր ձեռքերը։

Այս միջոցին հսկողները վազեցին եկան։

Պիքառ ուժգնօրէն հրեց Տիւլուփէն որ զանգուածի մը պէս ինկաւ։

Ցետոյ Պիքառ նորէն տախտակամածին վրայ տարածուած էր, անշարժ։

Երեք մարգասպանները, գետնին վրայ սողսկելով, կը ջանային պահուըտիլ։

Կռիւ մը կարծուեցաւ։

Իրեն ուղղուած ամէն հարցումներուն Պիքառ բացարձակ լռութիւն պահեց։

Զորս թիապարտները դնդան նետուեցան։

Եզական պարագայ։ թիապահները Պիքառի վրայ կասկածեցան և անոր վրայ ծըգեցին այս անկարգութեան տեսարանին պատասխանատուութիւնը։

Ուզեցին ստիպել զայն որ խոստովանի ճշմարտութիւնը, և գանահարութեան դատապարտուեցաւ։

Պատժին գործադրումն յանձնուեցաւ ճիշդ այն թիապարտին որ պետն էր մեքենայութեան որուն քիչ մնաց զոհ երթար Պիքառ։ Միտքը զրաւ վրէժը լուծել։ Զուանի հարուածներուն թիւը քառասուն որոշուած էր։

Առաջին հարուածին արիւնը ցայտեց Պիքառի ուսերէն։ Սա ցուրտ ժպիտ մը ունեցաւ և չշարժեցաւ։

Բանտերապետին, կռնակը ծածկուած կերեւէր արիւնաշաղախ այլանդակ վէրքով մը։ Եւ թիապարտը կը ժպտէր միշտ։

—Կ'օգտէ՞, ըսաւ թիարանին քովինները։

Հակոյցած էին թէ չպիտի խօսէր ասնիկ։

Պիքառ հիւանդանոց դրուեցաւ։ ութ օր ետքն իր տեղը կը բռներ թիարանին մէջ։

Ատկից սկսեալ տեսակ մը յարգանք տածեցին անոր նկատմամբ։

Տիւլուփէ այդ անհաւատալի կորովին վրայ սքանչանք կը զգար որ հետզհետէ կ'աւելնար։ Հազիւ ամիս մը էր անցած և Պիքառ իրաւցունէ պետն էր եղած թիարանին։ Ամէն բան խոստովանած էին անոր, թէ՝ իր ներշնչած կասկածները և թէ փորձն այն սպանութեան ուսկից խոյս տուած էր։

Պիքառ բնաւ չյանդգնանեց զանոնք։ Մինակ բաւ։

—Տղայ էք դուք։

Ցետոյ պիտի տեսնենք թէ ինչպէս իր այս մահցաղու թշնամիները անձնուէր բարեկամներ, կամ լաւ եւս, գերիներ ըրած էր։

Օլիուլի կիրճերը դառնանք։

Արդ, Պիքառ կը քալէր լռիկ։ Այդ խաւարակուռ գիշերն ո՞վ որ կարենար տեսնել անոր դէմքը, տժգոյն շուրթերուն վրայ պիտի նշմարէր այն անգութ ժպիտը որ երբէք չէր բաժնուեր անկից։

Ցանկարծ կանգ առաւ։ Լռութեան մէջ արագ քայլի մը հնչիւն լսած էր։ Տիւլուփէին մօտեցաւ։

—Այս ժամուն ո՞վ կրնայ անցնիլ, հարցուց ցած ձայնով։

—Չեմ գիտեր։ Ասանկ գիշերով ոչ մէկ գեղացի կը համարձակի Օլիուլի կիրճերէն անցնիլ։

—Գիտնալ կուզեմ, յարեց Պիքառ։ Ո՞ւր է լապտերը։

—Ասասիկ։

—Այո։

Եւ Տիւլուփէ Պիքառին տուաւ գոգի լապտեր մը ուսկից բնաւ լոյս չէր դուրս եկեր։

Ծանձայնը կը մտենար։

Պիքառ ճամբուն եզրը քաշուեցաւ, և կծկուելով ժայռին տակը, հրամայեց Տիւլուփէին որ իրեն պէս ընէ։

—Կանգդ վրայ կուտաս եթէ շարժում մը ընես, բան մը արտասանես։

—Կը բաւէ։

Պիքառ կուրծքը խուզարկեց և ատրճանակ մը դուրս հանելով զինեց։ Զսպանակը բնաւ չշուկ չհանեց։

Սակայն ժաք—վանդի ինքն էր—բոլոր ուժովը կը շտապէր։ Դեռ երկու ժամ ունէր իր առջեւը։ ապահով էր ժամանակին համեմատուն Լամալուն պատասխանատուութենէ ազատելու և անոր տուած խօսքը բռնելու համար։

Բայց սիրտին մէջ անանկ կսկծագին յուսահատութիւն մը կը զգար, որ շատ երկար կերեւէր ուղին։ կը վախնար որ կ'ընկճի փորձութենէ, կ'ընդդիմանայ այն պատէյ ձայնին որ առաջ կը կոչէր զինքը... վասնզի, հոն վարը, այն հիւղակին մէջ ուսկից հեռացած էր, կը գտնուէին իր անցեալն, երջանկութիւնը, ապագան, յոյսն...։

Կը թուէր իրեն թէ ձեռք մը կը զգայ,—փոքրիկին ձեռքը— որ իր հագուստներուն կը կպչէր և ետ կը քաշէր զինքը։

Սկսաւ վազել...

Ցանկարծ—այն պահուն Պիքառէն քանի մը մէթր հեռուէն կ'անցնէր—լոյսի ճառագայթ մը զարնուեցաւ անոր քիթին բերնին։

Զարմացման բացագանչութիւն մը արձակեց։

Բայց ձայն մը պատասխանեց և իր անունն արձակեց հայհոյանքով։

—Ի՞նք, ժաք որ Բօսթպէշ։ Ահ, վրէժս կատարեալ պիտի ըլլայ...

—Ո՞վ է խօսողը, գոչեց ժաք։

—Ես։

Եւ Պիքառ, անոր առջեւ վազելով, իր հրազէնին փողը անոր կուրծքին կը թնցուցուց։

Զէնքը կրակ առաւ։

Եւ ժաք, բազուկներն ընդ առաջ, գետին փռուեցաւ հասակին բարձրութեամբը...

—Հիմակ, գոչեց Պիքառ, գեղանի Մաքի տը Մովիլլէրին... Հօրմէն ետք, զաւա՞կը...

Տիւլուփէ, սարսափահար, անոր հետեւեցաւ վազն ի վազը...

Է.

ԹԻԱՊԱՐՏԻՆ ՎՐԷԺԸ

Ատրճանակի այս հարուածին արձագանգն էր որ գացած զարնուած էր հեռաւոր լեռնալ կնոջ սիրտին։

Բնազդաբար գուշակած էր թէ նոր վտանգ մը կը սպառնար ժաքին։ Փախուստէն ի վեր մարդ ինկած էր անոր ետեւէն։ Ցանկարծակիի՞ եկած էր։

Ահեղի հնչիւնք մըն էր այս։

(Շարունակելի)

և քիչ քիչ պիտի վերստանայ կորուսած տեղը։ Բայց Հունգարիոյ ներքին գործոց նախարարն հրաման հանեց որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ամէն զինուորական իշխանութիւնք ընդունին և ի նկատ առնուն իրենց ուղղուած մաճառերէն դրութիւններն, և Հունգարիոյ մէջ կառավարական իշխանութեանց կողմէ այնպիսի դրութեանց մաճառերէն լեղուաւ պատասխան գրուի, ինչպէս Աւստրիոյ մէջ գերմաններէն կը գրուի։

ՊԷՀՐԻՆԳի իրաւարարութեան առենին մէջ, (որոյ որոշումներն Աբեւելքի երեկի թուով ծանուցինք,) ամերիկեան իրաւարարը մերժեց իր պաշտօնակցաց բոլոր որոշումները խնդրոյն իրաւաբանական կողմին վրայ, յորում Անգլիոյ իրաւունք տրուած է։ Բայց գործնականի մէջ այնպիսի կարգադրութիւնք որոշուած ըլլալով որով ամերիկան ծովեղերաց մօտ անգլիական և քանատեան նաւեր չպիտի կրնան փոկ որսալ, և վտակերու սերունդք չպիտի փճացուին, Ամերիկացիք կը համակերպին արձակեալ վճռոյն։

ՊՈՒԼՆԱՐԻՍ. — Պ. Սթանսպուլով ծախեր է Պուլկարիոյ մէջ ունեցած մեծամեծ կալուածներն և արժէքը դրեր է անգլ. դրամատուն մը։ Ի Սոֆիա ունեցած տունն և մայրաքաղաքին չորրորդ ունեցած հողերն իշխանութեան ծախերէ։

ԱԶԳԱՔԻՑ

ԼՈՒՐԵՐ

Էջմիածնայ Սինոդի անդամ Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեան, Գեր. Մարգիս եպիսկոպոս Գասպարեան և իրենց ուղեկիցներ շաբաթ օրը Աղեքսանդրիա ժամաներ են և վաղը ճամբայ կ'ելնեն Էջմիածին ուղեւորելու համար։

Արմաշու Դպրեվանուց խնամակալութիւնն երեկ ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ։ Ներկայ էին Դպրեվանուց վերատեսուչ Գեր. Օրմանեան Սրբազան և տեսուչ Սրժ. Եղիշէ վ. Դուրեան։

Խնամակալութիւնն որոշեց խնդրել Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն օրհնութեան կոնդակ մը ղրկել Դրիգոր էֆէնտի Կիւտիւկեանի, որ՝ ինչպէս ծանուցինք՝ երկու հազար հինգ հարիւր ոսկի նուիրած է Դպրեվանուց նորակերտ վարժարանին շինութեան ծախուցը փոխարէն։ Նոյնպէս որոշեց այս բարերարութիւնն յիշատակող արձանագրութիւն մը դնել վարժարանի շէնքին ճակատը։

Խնամակալութիւնը նկատողութեան առաւ Դպրեվանուց տարեկան քննութեանց տեղեկագիրն և զրաղեցաւ յառաջիկայ տարւոյ ուսմանց ծրագրոյն ու ելմտայոյցի պատրաստութեամբ և այլ խնդիրներով։

Ռոտոսթոյէն պատգամաւորութիւն մը եկած է մայրաքաղաքս՝ խնդրելու վիճակին այցելու հովիւ Գեր. Հայրակ եպիսկոպոսէ որ իր պաշտօնատեղին գառնայ։ Պատգամաւորութիւնն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով մատուցած է իր այս խնդիրքն և միանգամայն տեսակցած է Գեր. Հայրակ եպիսկոպոսի հետ։

Պատգամաւորութիւնը, զոր կը կազմեն Տ. Մարքրէ քահանայ Քիրազեան և Յարութիւն էֆ. Նուշանեան, առաջնորդութեամբ Յարութիւն էֆ. Անանեանի, ներկայացած է նաև Քաղ. Ժողովոյ ատենապետ Վահ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։

Անցեալ հաւարի մէջ գրել էինք որ Պարկոստանում արդէն ձեռնամուխ են եղել թեմական առաջնորդի ընտրութեան գործին։ Այժմ մեզ հաղորդում են այդ առիթով հետեւեալ մանրամասնութիւնները։ Յունիսի 21-ին գաւառից եկած պատգամաւորների և Թաւրիզի պատգամաւորների վերջնական ժողովն էր։ Ժողովին մասնակցող պատգամաւորների թիւը 24—էր, 4 հոգի գաւառական, 20 Թաւրիզի պատգամաւոր։ Գաւառական մի մի պատգամաւորով ընտրութեան մասնակցում էին Սալմաստ, Մարաղան, Արգաբիլը և Ղարադաղ։ Թաւրիզը 20 պատգամաւորներ ունէր։ Գրանցից 12-ը տեղական հոգաբարձուներ էին։ Մնացեալ ութը՝ ընտրեալ պատգամաւորներ էին երկու հայաբնակ թաղերից։

Ընտրեցան իբրև կանոնդրատներ Աւարտականի առաջնորդութեան համար երեք հոգի։ Ա. միաձայն ընտրեալը Գեր. Արիստակէս եպիսկ. Սեդրակեանը եղաւ։ Բ. և Գ. ընտրեալներն են Գեր. Գրիգորիս եպիսկ. Աղանեան և Բարդուղիմէոս վարդապետ։ Ի մօտոյ Ս. Էջմիածին պիտի ներկայացնեն ընտրութեան հետեւանքը։ (Տարբ.)

Կը լսենք թէ Աղն. Էսաեան Տեարց մայրը՝ Տիկին Աննա Էսաեան իր ծախիւք վերաշինել տուած է Արմաշու Դպրեվանուց ջրուղին, երկաթէ նոր խողովակներով և նոր ջրաբաշխներով։

Ուսուցչական ժողովոյ տարեկան առաջին նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, կրթական տեսուչ կարապետ էֆէնտի Իւթիւճեանի ատենապետութեամբ։ Ներկայ էին երեսունի չափ ուսուցիչներ։ անցեալ տարուան նման, այս տարի եւս ուսուցչուհի չի կար։

Ժամ 7 ու կէսին, Ատենապետ էֆէնտին ատենը բանալով, յայտնեց ժողովոյ գումարման նպատակն և յիշեցուց օրակարգն որուն առաջին խնդիրն էր հետեւեալը։

«Դպրոցը ի՞նչ պայմաններով կրնայ նպաստել մանկանց ֆիզիքական զարգացման»։

Ատենապետ էֆէնտին երբեակ հրաւէրներուն՝ խոր լռութիւն մը միայն պատասխանեց, վասն զի ոչ ոք խօսք կ'առնուր, ուսկից յայտնուեցաւ թէ ժողովական ուսուցիչները պատրաստուած չէին այդ նիւթին վրայ բան մը ըսելու։

Բարեբաղդաբար, նախորդ տարուան ատենադրութեանց շատ հակիրճ կերպով խմբագրուած ըլլալուն խնդիրը մէջտեղ նետուեցաւ, որուն վրայ քանի մը դիտողութիւններ եղան անյողակի։ այս «ժամանց»ին յաջորդեց երկու ատենադպիր ընտրելու առաջարկ մը, որուն գործադրութեան համար կատարուած ձեւակերպութիւնք տեւեցին մէկ ժամ։ ընտրելեաց ցանկի պատրաստութիւն, քուէարկութիւն, հրաժարում, մերժում, վերընտրութիւն ևն։ Ժամ 9ին, վերջապէս ատենապետ էֆէնտին իր քով տեսաւ երկու նորընտիր ատենադպիրները՝ Գալուստ էֆ. Մալաթեան և Համբարձում էֆ. Պերպերեան։

Մնացեալ մէկ ժամը անգործ անցուցեալ չիտալու համար ժողովին, Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետ Ռեթէոս էֆ. Պերպերեան հաճոյակատարութիւն ունեցաւ, — հակառակ իր հիւանդագին վիճակին, — խօսք առնուլ Օրակարգի խնդրոյն վրայ։ բացատրեց թէ ինչ պայմաններ անհրաժեշտ են մեր վարժարաններուն մէջ՝ տղայոց ֆիզիքական կարողութիւնները զարգացնելու համար, — դպրոցական շէնք, տղայոց մաքրութիւն, մարմնակրթանք, խաղ, պտոյտ, երգ, առողջապահական խրատներ և այլն։ Պերպերեան էֆէնտիի օրինակին հետեւեցաւ Մալաթեան էֆէնտի որ խօսեցաւ նոյն նիւթին վրայ, մանրամասնաբար բացատրելով թէ դասարաններու լայնութիւն, գրասեղանք, ջերմութիւն, պատուհաններու բաշխում, օդաւորում և այլն ինչպէս կը նպաստեն մանկանց ֆիզիքական զարգացման։

Այս երկու ատենաբանութիւններէն ետք, որք ընդհանուր տեսութիւններ էին առաջարկուած նիւթին վրայ, նորէն լռութիւն տիրեց։ ոչ ոք խօսք կ'առնուր և ատենապետ էֆէնտին հարկադրեցաւ ատենը փակել։

Հարկ չկայ եզրակացնելու, թէ Ուսուցչական ժողովին՝ որուն օրակարգն ու գումարման օրը ծանուցուած էին շաբաթներ առաջ, իր երեկի նիստին մէջ ո՛չ վիճաբանեցաւ և ոչ որոշման մը յանգեցաւ։ Կը մաղթենք որ երկրորդ նիստն աւելի խօսուն ըլլայ և արդիւնաւոր։

Իզմիրէն կը գրեն մեզ թէ ողբացեալ Գրիգոր Մսերեանի թաղումն ու յուղարկաւորութիւնը խիստ պարզ կերպիւ տեղի ունեցեր է, համաձարակին ի նախազգուշութիւն։ Դագաղը ի գերեզմանատուն փոխադրուեր է ընդ հսկողութեամբ թաղապետութեան։

Երկու փառաւոր պսակներ ղրկուեր են ի նշան ցաւակցութեան, մին՝ քաղաքին հայ երիտասարդութեան և միւսը հայ ընթերցասէր կողմէ որուն անդամ էր հանգուցեալը։

Մէջտուտճեան վարժարանը այս տարի եւս վայելուչ կերպով կատարեց իր մրցանակաց և վկայականաց բաշխման հանդիսաւոր հանդէսն ընդ նախագահութեամբ Գեր. Տ. Հմայեակ եպիսկոպոսի։ Կրթական նախարարութեան կողմանէ եկած էր Մէհմէտ Խան էֆէնտի։ Հանդէսն սկսաւ Համիտէյէ քայլերգով զոր դաշնակի վրայ ածեց Գալուստ էֆ. Մէջտուտճեան, ձայնակցութեամբ ուսանողաց որոց երգերը կը վարէր երաժշտապետ Մէհմէդբեան Գրիգոր էֆէնտի։

Տեղեկագիրը ընթերցաւ Վարդան էֆ. Մէջտուտճեան որ հակիրճ կերպով պարզելով վարժարանին քարոյական և ուսումնական վիճակը՝ շնորհակալութիւն յայտնեց ուսուցչական խմբին անդամներուն։ Սանուց և սանուհեաց կողմանէ արտասանուեցան գեղարուեստական ճառեր և քերթուածներ, մանաւանդ ուշագրաւ էին Պ. Սեփոն Պէրպէրեանի թուրքերէն ըլլալով ուղերձն ձօնեալ Վեհ. Սուլթանին անուան, Պ. Նշան Նազարեանի ընթերցաւած ճառը, և Օր. Նեթաթ Ատիլեանի ու Օր. Աղնիւ Պետրոսեանի քերթուածները։

Մէջտուտճեան վարժարանը այս տարի եօթը ընթերցաւորներ կը նուիրէ որք տարեր ատենական վկայագրեր ստացած են։

Պ. Խաչիկ	Ռափայէլեան	Ա. Մրցանակ
,, Նշան	Նազարեան	Ա. ,,
,, Արշակ	Իւթիւճեան	Ա. ,,
,, Սեփոն	Պէրպէրեան	Ա. ,,
,, Հրանդ	Եաղուպեան	Ա. ,,
,, Գասմշապուհ	Իշլէմէնեան	Բ. ,,
,, Գրիգոր	Բարաջեան	Գ. ,,

Ս. Նախագահ Հայրը ազգու յորդորական մը խօսեցաւ այս պարոններուն որք պսակներով և ծաղկեփունջերով բեռնաւորուած, հանդիսականաց ծափերուն մէջ տեղ, սրահն երեւցան։ շնորհակալիք յայտնեց Տնօրէն Դէորդ էֆ. Մէջտուտճեանի, իւր արդիւնաւոր հաստատութեանը համար, և հանգէսը փակեց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանի կենացը համար։

Սանուհեաց ձեռագործները որք մասնաւոր սրահի մը մէջ ի տես դրուած էին, մեծապէս դնահատուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազգային երեւելի վաճառականներէն Աղնուաչուք Յովհաննէս էֆէնտի Յակոբեան՝ որ իւր առաքինական զգացմամբն և մարդասիրական արդիւնքներովն արդէն հանրածանօթ է, այս անգամ եւս իւր բարեպաշտական զգացմամբն թիւ մ'ալ կը յաւելու իւր փայլուն և բազմաթիւ բարերարութեանց վրայ՝ Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոցի 200էն աւելի որբ տղայոց զգեստ շինուելու համար մէկ հակ (385 1/2 ենարտա) ընտիր ապա նուիրելով։

Հոգաբարձութիւնս նուիրական պարտականութեամբ կը փութայ հրապարակաւ անհուն շնորհակալութիւն յայտնել նորին ազնուութեան սոյն օրինակելի գործոյն համար։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ. Հիւանդանոցի

Վ. Ապէնդոպուլի Վ. Ապէնդոպուլի

ՍԱՐԴԻՍ 8. ԹԱՇՃԵՆԵՆ ԲԱՐՍԵՂ 8. ԽՍԹԱՆՈՎԼՈՒԹԵԱՆ

Հնորհեալ շուրջ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԻ.— Գասթամունիի նահանգին Մէքթուպճի անուանեցաւ Բէյզի պէյ, առաջին քարտուղար Քաղաքապետութեան ժողովոյ։

Ազրիանուպոլսոյ կուսակալութեան օգնական անուանեցաւ Հաշիմ էֆէնտի, Մէքթուպճի Այտընի նահանգին։

Կայս. պալատն քարտուղար անուանեցաւ Մէհմէտ Բիֆաթ պէյ, շէր. Լանաւարտ Միլքիէ վարժարանին։

Իւլպի երկրորդ ասիճան տրուեցաւ ծովային խորհրդոյ առաջին քարտուղարի օգնական Ասաֆ պէյի և Շիքակոի արուեստահանդէսին օսմանեան գօմիսէրի օգնական Ֆախրի պէյի։

Սանիյէի երկրորդ ասիճան՝ Կարնոյ նահանգին վերաբնիչ ատենի անդամներէն Շեբիֆ էֆէնտիի։

Սալիսէի ասիճան՝ Միտիաթ գաւառակին գայմակամի փոխանորդ Ալի Ռիզա էֆէնտիի և Բ. զորաբանակին ճարտարապետ Յովսէփ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գալգանտէլէնի եբրեւելիներէն Բէճէպ փաշայի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ի Շիքակօ բնակող օսմանեան հպատակ վաճառական կարապետ ու Յովհաննէս Բիւշմանեան և Աստուր Աստիկեան էֆէնտիներու և Սէլանիկ-Մանաստիրի օսմանեան երկաթուղոյ պաշտօնեայներէն Լէոն էֆէնտիի։

Արհեստական չքաղրամ՝ ի Շիքակօ բնակող օսմանեան հպատակ վաճառական կարապետ և Յովհաննէս էֆէնտիներու։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ. — Բարձր. Մեծ. Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետ և Ներքին գործոց Վահ. Նախարարն երէկ կայս. պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ՄԱԼԻՑԷԻ մէջ երէկ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ նախարար Վահ. Նազիֆ փաշայի և ելմտական խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ հանրային առողջութիւնն ապահովցնելու և ազգատ հիւանդները դարմանելու նպատակաւ հազարական ղրուշ ամսաթոշակաւ և յարմար թուով առժամաբար բժիշկներ կարգուին այն թաղապետական շրջանակաց համար որք բաւական թուով բժիշկ չունին։ Նոյնպէս այն թաղապետութեանց բժիշկներուն համար, որոց թիւը բաւական է, ամսաթոշակը կրկնապատկել՝ ցորչափ աւելի առժամաբար պաշտօնի կոչուած բժիշկներու պաշտօնը։ Քաղաքապետ Վահ. Բրտվան փաշա գործադրած է կայս. սոյն իրատէն։

—Այսընի կուսակալութիւնը 8 օգոստոս թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան՝ թէ օգոստոս 7ի երեկոյէն մինչեւ 8ի իրիկունը, Իզմիրի մէջ կասկածելի հիւանդութենէն 17 անձեր վարակուեր են, որոց 4ն իսլամ, 2ը յոյն և 11ը հրեայ։ Ասոնցմէ մեռած են 3 իսլամ, 2 հրեայ ու 2 յոյն և առաջուան բռնուածներէն ալ 1 իսլամ ու 4 հրեայ։ Քլորոմէնի մաքրանսցին մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Պասրայի կուսակալը կը հեռագրէ թէ օգոստոս 5ին Սէվգէչչիեւլի մէջ առաջուան բռնուածներէ մէկ մահ պատահած է։ Օգոստոս 6ին ո և է դէպք չէ պատահած։ Գօրնէ գաւառակին մէջ չորս դէպք ու երեք մահ։ Օգոստոս 7ին ու 8ին Պասրայի մէջ ո և է դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՄՕՏԱՑԻ ՆԱԽԱՐՇԱԻԷ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի, օգոստոս 16/28։ Ինչպէս յայտնի է, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է իր բարձր հովանաւորութիւնը շնորհել սոյն հանդէսին զոր փառաւոր ու փայլուն ընծայելու համար մեծամեծ պատրաստութիւնք տեսնուած են կարդադիր Մանանխմին կողմէ։

Ժողովրդեան հանգստութեան համար մասնաւոր կարգադրութիւնք եղած են։ Իտարէի Մախսուսէի Նուրէդէյ շրջանեան յատկացուած է տասնակ ունեցող հանդիսականներուն։ այդ շրջանեա Մօտայի առջեւ պիտի խարսխէ, լաւագոյն դիրքն ունենալով նաւարկելու դիտուելու համար։ Բերայի ճաշարանապետներէն Եանի պիտի պատրաստէ շրջանեային սեղանը ու պիտի հայթայթէ ըմպելի, պաղպաղակ ևն։

Շրջանեաի մոտ տոմսերն անուանական են և այժմէն կարելի է դնել զայնս ի Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 7 դրասենեակէն։

Նուրէդէյէն երկուշաբթի առաւօտ ժամ 2.45 ին պիտի մեկնի կամուրջէն և ծովու վրայ շրջան մը կատարելով, պիտի երթայ Մօտա։ Երեկոյին հանդիսականները պիտի բերէ կամուրջ և անկից կղզիները պիտի երթայ, սովորական ժամանակացոյցին համեմատ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Վահ. Բրտվան փաշա ապաքինած ըլլալով երէկ իր պաշտօնատեղն գնաց։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը՝ մայրաքաղաքիս կալուածատրոց գանձումն աւելի կանոնաւորելու համար որոշած է, հրատարակեալ կանոնագրին համաձայն, հաւաքիչներու թիւն աւելցնել և մէկ քանի կարգիրու բաժնել։ Այս որոշում հաղորդուած է Բ. Դրան։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ժողովն որոշած էր որ հանրային մաքրութեան տրոց (Ղանդիֆթի) գանձումը ժամանակին կատարելու համար, հաւաքիչներու յատկացեալ վարձի քանակութիւնն աւելցնայ։ Պետական Խորհուրդն ընդունելի դատած է այդ որոշումն և իր տեղեկագիրը մատուցած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԻ.—Ահմէտ ու Խան անուն երկու աւազակներ, որք ժամանակէ մը ի վեր Քէսքիսի կողմերը կ'սպասուկէին, զինեալ վիճակի մէջ ձերբակալուեր են։ Ասոնց ընկերներէն Քուրտոզլը փախեր է։ Այդ երկու աւազակներն յանձնուեր են կարնոյ Թօրթոմ գաւառակի նախնական դատարանին։

—Սեբաստիոյ կուսակալութիւնն հեռագրած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ Աֆյար Աշիրեթէն Մէհմէտ անուն աւազակն, որ մարդասպանութեան և աւարառութեան համար դատապարտուած ըլլալով եօթը—ութ տարիէ ի վեր փախստական կը պտտէր և Կեսարիոյ ու Ատանայի կողմերը կ'սպասակէր, ձերբակալուեր է։ Մէհմէտի զինքը բռնելու գացող ոստիկանները հրամանի դէմ զենք պարպելով անոնցմէ Միրզան սպաներ է։ Նոյնպէս ձերբակալուեր են այդ Մէհմէտի ընկերներէն Ճիրիտ ու Թաֆիրլի Աշիրեթէն Իսմայիլ ու Իսմէր անուն աւազակներն ինչպէս նաեւ Քէմերցի Պէդ Խաչիկ անուն անձն որ Հաճընի Շար Տէրէի բնակիչներէն Կիչոզլը Գոչիկն սպաննած էր։

ՕՍՄ. ԱՐԺԵԹՈՒԼԹՔ.—Երմտական նախարարութեան հանրային պարտուց հաշուակալ Մէնուտ պէյ և նոյն հաշուակալութեան պաշտօնեայներէն Նամիա պէյ Փարիզ և Լոնտոն պիտի երթան՝ հսկելու համար տպագրելի օսմանեան արժէքներու տպագրման և այլ գործերուն վրայ։

ՀՐԴԵՀ.—Առջի գիշերը Այէմտաղիի անտառին մէջ հրդեհ ծագելով 160 արտավար տեղ այրեր է։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Սրբ. Ա. Նիքոլսըն երէկ առաւօտ Նիկոմիդիա ուղեւորեցաւ դեսպանատան պաշտօնական իսօճէն շոգենաւով։

ՐԷՇԻՏ ՊԷՑ, առաջին քարտուղար օսմանեան գօմիսէրութեան Պուլկարիոյ, երէկ առաւօտ եւրոպական կառախումբով մայրաքաղաքս ժամանեց արձակուրդով։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնն որոշած է յարկ մը եւս աւելցնել Միլքիէ վարժարանի շէնքին վրայ, որ աշակերտաց թիւն աւելցած ըլլալուն համար անբաւական կուգայ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐՔ. — Զեռնհաս իշխանութեան որոշմամբ՝ այն անձերն, որք թէզքերէ չունին, յետ այսորիկ սեղանաւորութիւն չպիտի կրնան ընել և կառավարական պաշտօնատունց մէջ իրենց գործառնութիւնք պիտի արգիլուին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղեաց ընկերութիւնը կը հաղորդէ թէ երեքօրեայ քարանթիւն հաստատուած ըլլալով ի Զարիպրոտ, պուլկար և սերպ երկաթուղեաց վարչութիւնք դադրեցուցեր են արեւելեան ճեպընթաց կառախումբին երթեւեկութիւնը։ Նմանապէս դադրեր է պայմանադրական կառախումբին երթեւեկութիւնը Սոֆիայի և Զարիպրոտի միջեւ։

ԳԵՏՆԱԽՆԶՈՐԻ մշակութիւնը տասանորդի տուրքէ ազատ թողուած էր հինգ տարուան համար։ Այս պայմանաժամ լրացած ըլլալով, տասանորդը պիտի գանձուի եմտական պաշտօնէից կողմէ։ Իսկ յառաջիկայ տարւոյն համար՝ արմտեաց պէս նուազուրդի պիտի տրուի գետնախնձորի տասանորդն ալ։

ՕՂԿԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ այս իրիկուն Պիրէոնէն ճանբայ կելլէ Մէքալի մարտանաւով, Նիքօլա իշխանին և Մառի իշխանուհւոյն հետ Օտեսա և անկից Բիւքրեստ և Քոբէնհակ ուղեւորելու համար։ Մէքալէն հինգշաբթի առաւօտ Վոսֆորէն պիտի անցնի։

ՊԱՃԱՐԱՆՑ.—Պրուսայի նահանգին մէկ քանի տեղերուն մէջ պաճարախտ երեւան եկած է։ Էնկիրլիի այլ և այլ տեղերուն մէջ ալ ոչխարաց հիւանդութիւն երեւան եկած է։ Տեղական կառավարութեանց կողմէ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են։

ՊԷՅՐՕՂԼԻ շրջակայ Եալըքէօյի տղայոց մէջ կպչուտ հաց երեւան եկած և երկու տարեկան տղայ մը մեռած է։ Տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՐԴԻՒՆԵՐ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՓԱՐԻԶ, 21 Օգստոս.—Պոլսոյնաներ.—Ընտրուած են 312 հանրապետականք, 30 արմատականք — գործաւորականք կամ լոկ գործաւորականք։ 13 յարեալք ի հանրապետութիւն, 56 պահպանողականք (ոչ-յարեալք) և 155 հանեմատականք։ Անծանօթ են 15 ընտրեալք։ Հանրապետականք ցարդ շահած են 63 աթոռ։ Հանեմատականք ըստ մեծի մասին Հանրապետականաց նպաստաւոր են։ Ընտրելոց մէջ են ամեն նախարարք, նաեւ Պ. Պ. Պուռժուա, Ռիպօ, Մելլին, Քավէնեաք, Ֆլոուէնս, Պրոյլի դքսին որդին։ Զեն կրցած ընտրուիլ հակասեմական պարագլուխ Պ. Տրիւմոն, Բանամայի գործին Երեսփոխանութեան մէջ ամբաստանիչը՝ Պ. Տրլահէյ, Բանամայի դրամ ընդունողներէն Տիւկէ տը լա Ֆոքոնոբ։ Հանեմատականի մնացած են Պ. Պ. Կոպլէ և Քլէմանսօ։ Հանրապետականք ա՛յնչ մէկ աթոռ կորուսած են։

—Թան կը հերքէ Պ. Քառնոյի վատառողջութեան վրայ հրատարակեալ զրոյցներն, և կ'ըսէ թէ ազէկ է։

ՀՆՈՒԱՆՑ.—ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԻ

ՍՈՖԻԱ.—Քառանդիսայի պատճառաւ, արեւելեան ճեպընթաց կառախումբը բոլորովին դադրած է Պուլկարիոյ, Թուրքիոյ և Սերպիոյ մէջ, և կը բանի միայն Պելկրատի և Փարիզի միջեւ։ Ամենօրեայ պայմանադրական կառախումբն (ոչ-թղթատար) կանոնաւորապէս կը բանի Կ. Պոլսոյ և Վիեննայի միջեւ, և հակառակ ուղղութեամբ՝ մինչեւ Զարիպրոտ միայն։

ՓԷՇԹԱ.—Նեթաթ թագուհին հոս եկաւ, և Իտալիա գնաց։

ՏՈՐՊՄՈՒՆԴ.— Վեսթֆալիա անուն հանքին մէջ կազային պայթում տեղի ունենալով, 18 հանքագործք մեռան, և 17 ծանրապէս վիրաւորեցան։ Ըստ ուրիշ տեղեկութեան մը, մարդու կորուստը աւելի մեծ են։

Վակտան

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 10 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ամիս Լոնտոնայի վրայ	109 1/2
3 • Փարիզի	23 05

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓԱՇԱՍԻՆԷ

Երէկ երեկոյ գոց. Միսլ. Դ. Ապրիլ	23 37
Թերայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	23 38
Կէս օրին	23 38
Թանվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
• • ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՔԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Պիւն	Մէրի	54 —
•	•	33 25
•	•	24 20

ԲԱՆԿԵՐԻ ՈՐՈՇ

Օսմանիյէ ժէտնէլրայ	Ազգ. Լր.	— —
Քրէտիի ժէտնէլրայ	• •	7 24
Պանք տը Քոնս.	• •	3
Օսմ. Շանմ է վարէօր	• •	2 10
Ռէժի	Օսմ. Ոսկի	16 62
Թրամուէյ	• •	382 1/2
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	• •	307
Բուռմէլիի երկաթուղի	Ֆր.	84 50
Բաժնեթղթոց Լաւրիօնի		33 50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 21 Օգոստոս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 95
• • 4 1/2 %	104 20
Օսմանեան բոնսօլիտ Մէրի Դ.	22
Օսմ. մասբ. արժեթուղթ	483 12
Բրիսօրիսէ Թիւրք (1890)	450
Օսմանեան Երկաթուղի	83 50
• Բէժիի բաժնեթղթեր	381 87
Պանք Օթոման	577 81
Քրէտի Լիոնէ	771 25
Իտալական Ռանթ 5 %	84 25
Եգիպտական միացեալ	503 62
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 375
Օսմանիյէ (Օսմանեան բոնսօլիտ)	411 25

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Օգոստոս

Անգլ. բոնսօլիտ	97 68
Օսմ. • Մէրի Դ.	21 75
• • • Ա.	54
• • • Բ.	33 25
• • • Դ.	22 75
Օսմ. փոխառ. Պիւն 1871	96 75
Փոխառ. Պիւն 1877 (Տէֆթոն Լոն)	95 25
Պանք Օթոման	12 62
Այսընի երկաթուղի	12
Դասպպալի երկաթուղի	13 50
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	99 50
• առանձ. (բրիվիլիժէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	102 50
Հելլենական 5 %	35 50
Փոխանակ Պիւն Փարիզի վրայ	25 536

ՎԻԵՆՆԱ, 21 Օգոստոս

Փոխանակ Պիւն Լոնտոնի վրայ	126 70
• Փարիզի •	48 50
Օսմանեան Բէժիի բաժնեթղթեր	187
• Երկաթուղի	47 30

ԲԵՐԼԻՆ, 21 Օգոստոս

Օսմանեան Երկաթուղի	79 90
Օսմ. Բէժի	190
Փոխանակ Պիւն Լոնտոնի վրայ	20 245
• Փարիզի •	80 35

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ՕՍՄ. ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. Ապահովագրական Ընդհ. Ընկերութեան կեդրոնատեղւոյն (ի Քարաքէյ, Եէնի Խան) բացման հանդէսի օրը, ընկերութեան նախագահ Սրբ Էկար Վինսընդ պատասանեց յոյժ շահեկան բանախօսութիւն մը, զոր կը հրատարակենք՝ գանգան կողմերէ յայտնուած փափագներուն համակերպելով։

Տեարք,

Շնորհակալ եմ ձեզ որ ձեր ներկայութեամբը բարեհաճեցաք պատուել այսօրուան հանդէսը։ Այս հանդէսս բոլորովին արժանի կ'երեւայ ինձ հետաքրքրութեան, ըստ որում երկրին զարգացման մէջ կայան մը ցոյց կուտայ։

Ընկերութիւնը՝ որուն կեդրոնատեղւոյն բացումը կը կատարենք այսօր, կը սկսի փայլուն հովանաւորութիւններու տակ։ Ինչ եղաքը պիտի խօսիմ ձեզ այն պատճառներու վրայ որոցմով իրաւունք ունինք բարեբաստ և օգտաշատ ապագրեշ մը ակնկալելու։

Այժմ կը բաւականանամ յիշեցնելով ձեզ ակներեւ յաջողութիւնն ընկերութեան բաժնեթուղթերուն ի հրապարակ հանման, որ տեղի ունեցաւ անցեալ փետրվար 28 ին և որ խնդրուած դրամագլխին գրեթէ չորս պատիկը ներկայացնող ստորագրութեանց դումար մը արտադրեց։ Միայն Թուրքիոյ մէջ կատարուած ստորագրութիւնները բարձրացան հարիւր քառասուն հազար բաժնեթղթի, 550 ստորագրողներու մէջ բաժնուած։

Կ. Պոլսոյ դրամական հրապարակը անկէց ի վեր շատ ծանր տագնապ մը անցուց։ Կրնանք ուրախանալ այն բարւոք վիճակի մասին զոր այս ծանր պարագաներու մէջ պահեցին Օսմ. Ապահովագրական ընդհ. ընկերութեան բաժնեթղթերը, ինչպէս նաեւ օսմ. արժէթուղթերու ամբողջութիւնը։

Ապահովագրական ընկերութեան մը բացումը մասնաւորապէս շահեկան է ի Ղալաթիա, վասն զի այս արուարձանին մէջն է որ ապահովագրութեան սկզբունքն առաջին անգամ ի գործ դրուեցաւ Յարեւելս։ Պիտի ըսեմ իսկ թէ այս տեղ է կիր առնուեցաւ՝ Եւրոպիոյ հիւսիսային երկիրներուն մէջ ընդունուելէն երկար առեն առաջ։

Արդարեւ, կը տեսնենք թէ տասնհինգերորդ դարուն Ճենովա եւ Նաբոլի որոշ հրանդներ հրատարակեցին իրենց ի Ղալաթիա հաստատեալ Ապահովագրական Խորհուրդներուն։

Նոյնն ըրին Վենետիկ և Ամսթրդամ։

Ուրեմն իտալացի վաճառականներն էին, — անվեհեր հիմնարկուք ժամանակակից առեւտուրին, — որք առաջին անգամ Ղալաթիա ներմուծեցին ապահովագրութեան սկզբունքը, ըսկզբունք որ հինգ դար վերջը կը նուիրագործուի ի Թուրքիա ընդ հզօր պաշտպանութեամբ Վեհ. Սուլթանին, օսմ. ապահովագրական ընկերութեան մը հաստատմամբը։

Եւ այս առթիւ, պիտի մաղթեմ որ ապահովագրութեան այս բարերար սկզբունքը որ հիմնաւած է ընկերակցութեան վրայ, գործակցութեան վրայ, մարդկային

ցութիւնն ընդդէմ հրդեհի, չէ՞ր կրնար թանկագին աշակցութիւն մը ընծայել ջրհանկիր զօրքերուն որք այնքան ճարտարօրէն կազմակերպուած են Զէյթունի փաշային կողմէ, և կամաւոր ջրհանկիրներուն՝ որք կը գործեն քաղաքին իւրաքանչիւր թաղին մէջ։ Կը թուի ինձ, օտար ընկերութիւններու ներկայացուցիչ Տե՛ր Թէ այս պարագայի մէջ գործակցութեան օգտակար առպարէզ մը կայ ուր կրնանք ամենքս միասնիլ։

Խօսելով յանուն Օսմ. Ապահովագրական ընդհանուր ընկերութեան, կը յայտարարեմ թէ մենք միշտ պատրաստ պիտի ըլլանք ամենէն անձնուէր աշակցութիւնը նուիրելու ձեզ՝ ուսումնասիրելու և գործադրելու համար ամեն ծրագիր որ նպատակ ունի հրդեհի վտանգները նուազեցնել և եղեռնական հրդեհներու հեղինակները գտնել։ Կառավարութեան նախաձեռնութեամբ ի գործ դրուած ազգու միջոցներուն շնորհիւ շատ նուազած են թշնամութեամբ ձգուած հրդեհները, և կը սիրենք յուսալ թէ, մօտաւոր ապագայի մէջ, ապահովագրական ընկերութիւնները ա՛լ պէտք չպիտի ունենան անոնցմով զբաղելու։

Կը փափագիմ յարգանօք հուշակել կառավարութեան յարատեւ հոգածութիւնն ի մասին ջրհանկիր զօրքերու խումբին բարւոքման և միանգամայն յոյս յայտնել թէ այս ճիգեր չպիտի թուլնան և թէ մայրաքաղաքին համար ձեռք առնուած ազգու միջոցները անյապաղ պիտի գործադրուին Թուրքիոյ ուրիշ նահանգներուն մէջ ալ։

Ոմանք հարցուցին ինծի թէ ինչ վիճակագիրներու և ինչ թուականներու վրայ կը հիմնուինք՝ այսքան բարեբաստ դուշակութիւն մը ընելու համար նորակազմ ընկերութեան ապագային վրայ։

Ժամանակը թոյլ չեմար ինձ այսօր ընդարձակ մանրամասնութիւններու մէջ մտնել, բայց համառօտակի պիտի պատասխանեմ այս հարցման։

Ի Թուրքիա, հրդեհի դէմ ապահովագրութեան համար տարեկան վճարուած ապահովագիններու գումարն է 200,000 օսմ. ոսկի։ Կը կարծեմ իսկ թէ այս գնահատում ճշմարտութենէն վար է։ Այս գումարին կէսը կը հայթայթուի Կ. Պոլսոյ և շրջակայքներուն կողմէ։

Ընկերութիւններու կողմէ վճարուած հատները կրնան հաշուիլ այս գումարին 45%ը, ծախսերն ու միջնորդէքները 30%, որով գրեթէ 25% շահ մը կը մնայ վճարուած ապահովագիններու վրայ։

Այս շահ մեծապէս կը գերազանցէ համեմատութիւնն այն զուտ շահուն զոր անգլիական ընկերութիւնները ձեռք կը բերեն իրենց գործերու ամբողջութենէն, վասն զի այս շահ 15% եղած է 1891ին։

Աւելի արդէն գնահատման առաջին տարին մը։

Երկրորդ մըն ալ աւելցնենք.—Ապահովագրութիւններու գրութիւնը տակաւին նոր սկսելու վրայ է ի Թուրքիա։ Արդարեւ, մինչ երկիրը տարեկան 200,000 օսմ. ոսկի կը վճարէ, 1891ին հրդեհի համար 59 անգլիական ընկերութիւններու կողմէ գանձուած ապահովագիններու գումարն է 17, 500,000 անգ. ոսկի, այսինքն 20,000 000 օսմ. ոսկի կամ հոս վճարուած ապահովագիններու հարիւրապատիկը։

Ուրեմն կրնանք յուսալ որ վճարուած ապահովագիններու գումարը մեծապէս աւելնայ և բնաւ տարակոյս չունիմ թէ այս աճման մեծագոյն մասը մեր ընկերութեան պիտի մնայ։

Ըսին թէ օսմ. ապահովագրական ընկերութեան դրամագլուխն անբաւական էր։ Կարծեմ այս քննադատութիւնն հիմնաւոր չէ։

Մեր ընկերութիւն իրեն համար պիտի պահէ չափաւոր մէկ մասը միայն իր ստանձնելիք վտանգներուն, վասն զի կրկին ապահովագրութիւններու պայմանագիրներ ունի Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Աւստրիոյ էն զօրաւոր և էն տոկուն ընկերութեան հետ։ Ամեն վտահութիւն տալու համար մեր յաճախորդներուն, պիտի յայտնենք թէ մտադիր ենք 100,000 անգ. ոսկւոյ գումար մը մնայուն կերպով պահել օսմ. կայս. Պանքային մէջ։

Մեր ընկերութիւնն սկսած է գործել յուլիս 1 էն։

Զենէ ամեն ոք գիտէ կազմակերպման դժուարութիւնները, մանրաքնին խնամքները, խիստ նախազգուշութիւնները որոցմով շրջապատելու է մեր գործին սկզբնաւորութիւնը։

Սակայն կրնամ ըսել ձեզ թէ առաջին ամսուան արդիւնքները լիապէս արդարացուցած են մեր կանխատեսութիւններ։

Ապահովագրութեան խնդիրները չօշափող մասնաւոր պարագաներէ զատ ուրիշ ընդհանուր պարագաներ կան երկրին անտեսական կացութեան վերաբերեալ, որք աւելի կը շատցունեն մեր վստահութիւնն ապագային վրայ։

Եթէ շատ չարաչար չգործածեցի ձեր ուշադրութիւնը, ներում պիտի խնդրեմ քանի մը բառեր ևս աւելցնելու համար։

Օսմ. Ապահովագրական ընդհ. ընկերութիւնը, միմիայն ի Թուրքիա ստորագրուած իր դրամագլուխներովը կը ցուցնէ, ըսի, նոր կայան մը երկրին տնտեսական առաջդիմութեան ճանքուն մէջ։ Ասիկա չարամտութիւնն է ձեռնարկութիւններու երկար շարքի մը որոց նպատակն է Թուրքիոյ անսպառ աղբիւրներուն շահագործումը։ Բազում տարիներէ ի վեր կը սեպենք Վեհ. Սուլթանին ձեռք առած խստաստուն քաղաքականութեան պտուղներուն արտադրումը, որ է բարօրութիւն և անդորրութիւն վայելել տալ իր ժողովուրդներուն՝ երկրին ընդարձակ հարստութիւններուն բազմապատկումովը։

Ասենը չէ հիմակ մանրամասնօրէն քննել այս ձեռնարկութիւնները, կը շատանամ ըսելով թէ 2000 քիլոմեթր երկաթուղի շինուելու վրայն այժմ և կամ շինուելու մօտ։ Շատ մեծ թուանշան մըն է այս որով ի Թուրքիա կը բերուի գրեթէ 250 միլիոն ֆրանք՝ Եւրոպեան խնայողութենէն առնուելով։

Այս առթիւ կուզէի պատասխանել անոնց որք կը կարծեն թէ երկաթուղիներու շինութիւնն ապահովելու համար կառավարութեան կողմէ շնորհուած քիլոմեթրական երաշխաւորութիւնները ծանր բեռ մըն են եւրոպական դանձուն համար։ Ես խորապէս քննած եմ այս խնդիրը և կը կարծեմ թէ երկիլները չափազանց են, մանաւանդ երկրին ներսերը թափանցող գիծերու համար։

Եթէ հարկ ըլլար աչքէ անցուցնել այս վերջին տարիներս Թուրքիոյ մէջ կատարուած տնտեսական առաջդիմութիւնները, պիտի պարտաւորէինք յիշել թէ երկաթուղիները չեն միակ ապացոյցներն այս առաջդիմութիւններուն։

Այս շրջանի միջոցին տեսանք բազմաթիւ ընկերութիւններու կազմակերպուիլը, իւրաքանչիւրն իր գործունէութեան շրջանին մէջ, նպատակ ունենալով Թուրքիոյ եկամուտներուն և աղբիւրներուն զարգացումը։ Մասնաւորապէս պիտի յիշեմ, բացի մեր ընկերութենէն և երկաթուղիներու ընկերութիւններէն։

Արեւելեան երկաթուղիներուն պանքան,

Արեւելեան Ընդհանուր ընկերութիւնը,

Պէրութի նաւահանգիստին ընկերութիւնը,

Թէնպէքիի ընկերութիւնը,

Սիկառէդի արտածման ընկերութիւնը։

Սէլենիցայի կուպրի հանքերուն ընկերութիւնը,

Բորակի գործարաններուն և հանքերուն ընկերութիւնը,

Օսմ. թուղթի ընկերութիւնը,

Կ. Պոլսոյ մանարանի օսմ. ընկերութիւնը,

Լուցկիի պատրաստութեան օսմ. ընկերութիւնը,

Սկիւտարի ջուրի ընկերութիւնը,

Կ. Պոլսոյ քարամներու ընկերութիւնը,

Պոլսոյ կաղի ընկերութիւնը,

Քննելով այս ընկերութիւններէ իւրաքանչիւրին իրաւասութիւնները, գործելու միջոցները, կարելի է գոհութեամբ հաստատել թէ ամենքն ալ լուրջ և սահմանուած գործ մը ունին և թէ ամենքն ալ հիմնուած են խոհեմիտ ուսումնասիրութիւններէ ետքը և իրենց մտադրեալ նպատակին հասնելու հիմնաւոր յոյսով։

Անոնց մէջ հատ մը չեմ տեսներ որ կարենայ շահաբաժին բաշխել առանց զարգացնելու երկրին հարստութիւնները և աւելցնելու կառավարութեան հասոյթները։

Այս իմաստուն քաղաքականութեան արդիւնքները արդէն ի յայտ կուգան կառավարութեան, հանրային պարտուց, Բէմիին հասոյթներուն աւելնալովը։ Այս տարի ալ, հունձքերու մասին յայտնուած բաւական բուռն երկիւղներու հակառակ, կրնանք վստահ ըլլալ թէ տասանորդներու հասոյթը 15% պիտի անցնի նախորդ տարիներէն։ Ասիկա անակնկալ արդիւնք մըն է, որ ոչ նուազ ախորժելի է։

Կը համարձակիմ այս արդիւնքներուն համար շնորհաւորութիւններ մատուցանել առ Վեհ. Սուլթանն և առ կայս. կառավարութիւնն։

ԷՆԿԻՐԻԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Վ. ՃՈՒԱԴԻՐ

ՎԵՐԱԲԵՆԻՉ ԱՏԵՆԻ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՃԻՒՂԻՆ

(Շարունակութիւն երէկ թիւին)

Նոյն օրը դատարանն իւր սովորական նիստը կազմելով, երկու կողմն պահանջումներն ու անձնապաշտպանութիւնները լսելէ և դատին վերաբերեալ բոլոր թուղթերը կարդացուելէ ու քննուելէ յետոյ, խորհրդակցութիւնը սկսան։

Դատարանը նկատելով որ ամբաստանեալներէ ոմանք իրենց յանցանքը կուրանան, ոմանք կուզեն իրենց արձանագրեալ յայտարարութիւններուն դէմ առարկութիւններ հանել ու տարբեր մեկնութիւն մը տալ և իրենց փաստաբաններն ալ վերոյգրեալ պաշտպանողական ճառերն արտասանած են, նկատելով որ ամբաստանեալներէ Անտոն Ռշտունի հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ մանրամասնութեամբ խոստովանած է թէ Աղեքսանդրիէն Կ. Պոլիս վերադառնալուն յարաբերութիւն ունեցած է մէկ քանի հայերու հետ, որք Վեհ. Սուլթանի երկիրներու հայերը ապստամբեցնելու համար ամեն տեսակ զրգռումներով ու թելադրութիւններով լի Հնչակ լրագրոյ մատղեր են և միանգամայն մասնակցած են ի Պոլիս Գումգաբուի խռովարարական գէպքին, թէ տեսակցած ու խորհրդակցութիւններ կատարած են Հնչակ ու այդ կարգի վնասակար լրագրեր կարդալով խռովարարական ժողովներէ միոյն անդամակցելու համար, թէ այդ միջոցին տեսնուած հայերէն միոյն ստիպողութեան լրտես ըլլալն հակնալով Աթէնք փախեր է, ուր ութ ամսոյ չափ մընալէ յետոյ, միացեր է Հնչակեան յեղափոխական խումբին, որ Զուլիցիրեանէն Աթէնք եկած էր, թէ առաջնայ անդամ ընտրուած ըլլալը ծանուցանող վկայական մը տուեր է իրեն, պայմանաւ որ մնայուն անդամ ընտրուի՝ եթէ գործնական կերպով օգտակար ծառայութիւն մը մատուցանէ խռովարարական ընկերութեան, թէ այդ վկայականն առնելով գօմիթէի անդամներէն ուսուահայ Լեւոն Բարսեղի հետ Ատանա զրկուեր է այդ կողմի հայերուն մէջ խռովութիւն յարուցանելու համար և սակայն երբ Մերսին ժամանելի են տեղական կառավարութիւնը իւր ընկերն ետ դարձուցեր է՝ անոր վիճակը կասկածելի նկատելով, թէ ինք մոռնալով որ Ատանայի մէջ զինքը ճանչցողներ կան և հաւանական է որ ձերբակալուի, Ատանա երթալէն ետ կեցեր և Մէրսինէն մէկ քանի անձերէ առած տեղեկութիւններուն ույանձնարարութեանց վրայ Տէվէյու գաւառակի կեդրոնը՝ Էվէրեք գացեր է՝ իւր խռովարարական նպատակները կեսարիոյ կողմերն ի գործ դնելու համար, թէ հոն ժամանելուն մէկ քանի մարդոց հետ տեսնուելով ըսեր է ու Հնչակեան յեղափոխական ընկերութեան կողմէ եկած է և սկսեր է խռովարարական ներշնչումներ ընել, սակայն հոնտակաւորին խռովարարական ընկերութիւն կազմակերպուած չըլլալով և լսելով որ ոստիկանութիւնն ուշադրութեամբ կը հսկէ եւ կարելի է որ ձերբակալուի, ընդուներ է իրեն եղած առաջարկը՝ Ֆէնէսէի ու Զօմաքլի կողմերը երթալու համար, թէ այդ գիւղերն այցելելէ և այն տեղերն ալ խռովարարական զրգռումներ ու ներշնչումներ ընելէ յետոյ Տէրէվէնքի վանքն եկեր է, թէ վանքին Դանիէլ վարդապետէն առած տեղեկութիւններէն հասու եղեր է որ ի կեսարիա խռովարարական ընկերութիւն մը կայ, որուն անդամաց լուր զրկեր է և այդ լուրին վրայ Տէօքմէճեան Բարսեղ գալով ի ներկայութեան Դանիէլ քահանայի, ցոյց տուեր է անոր՝ Աթէնքի գօմիթէէն ստացած վկայական և ուզեր է խռովարարական տեսակցութեանց ու խորհրդակցութեանց ձեռնարկել, թէ Բարսեղ ինչպէս նաև յետոյ վանքն եկող ընկերները՝ Ճէպիտէլիքեան Ցակոբ, Ճէվահիրճեան Ռուբէն, Ալաճաճեան Կարապետ և Փափազեան Քերովբէ չեն հաւատացեր իւր պաշտօնին ու ներկայացուցած թուղթին, որով այդ թուղթը նամակով մը անոնց յանձներ է Մարզուան զրկուելու և նոյն տեղի խռովարարական կեդրոնական մասնաճիւղին կողմէ քննուելու համար, թէ Մարզուանէն եկած պատասխանին վրայ, որով իւր վկայականը վաւերացած էր, վերոյշեալ Բարսեղի, Ցակոբի, Ռուբէնի, Կարապետի ու Քերովբէի հետ միտ խռովարարական տեսակցութիւններ ու խորհրդակցութիւններ կատարեր են, թէ կեսարիոյ մէջ արդէն գտնուած խռովարարական գօմիթէն կազմակերպելու ու ընդարձակելու նպատակաւ ինք կանոնագիր մը խմբագրելով Մարզուան զրկեր է քննուելու համար, թէ որոշուեր է որ այդ կանոնագիրն վերադարձուի, անոնց ձեռքը գտնուած կանոնագիրն ի գործադրութեան մնայ, թէ փաստաբան Արսէն ծանուցած ըլլալով որ վանքին մէջ մնալն անյարմար է, ինք՝ Փափազեան Քերովբէի ու Արզմանօղլը Յովհաննէսի միջոցաւ նախ Պիլայսէ գիւղն և անտի Արզմանօղլը Յովհաննէսի և Գասապայ Յովհաննօղլը Մամասի միջոցաւ՝ ի Թալաս վարժարանի ուսուցիչ Շաւարշի տունը տարուեր է, թէ հոն ալ զրգռումներ ընելով առաջարկեր է փաստաբան Արսէնի և Շաւարշի՝ անպակաս խռովարարական ընկերութեան, թէ անկից յետոյ Թալասի մէջ մնալն ալ անյարմար դատուելով նորէն Տէրէվէնքի վանքը տարուեր է, ուր Տէօքմէճեան Բարսեղի, Ճէպիտէլիքեան Ցակոբի, Ճէվահիրճեան Ռուբէնի, Ալաճաճեան Կարապետի, Փափազեան Քերովբէի և արդէն խռովարարական կազմակերպութեան պաշտօնեայներն եղող ժիրայրի ու Կէմբէկցի Բէկլօ Ցակոբի հետ միանալով դարձեալ շատ մը խորհրդակցութիւններ կատարեր են, թէ ամենէն վերջը Մարզուանէն ի Եղոզատ, անտի ի Կէմբէկ և Կէմբէրկէն ալ կեսարիոյ ժողովին անուանը նամակ մը ու ծրար մը եկեր է, զոր Դանիէլ վարդապետ իրեն յանձներ է, թէ նամակը բացեր է, յորում գրուած է եղեր թէ ծրարով զրկուած ազգարարութիւնները անպատճառ կեսարիոյ ու շրջակայից մէջ պէտք է փակցնել 1308 տարւոյ գեկտեմբեր 25ի գիշերը, թէ ծրարին մէջ գտնուած յայտարարութիւնները թուրքերէն ըլլալով, Դանիէլ վարդապետի հետ խորհրդակցելով Գասապ Յովհաննօղլը Մամասը կեսարիա զրկեր և Տէօքմէճեան Բարսեղն ու թուրքերէն գիտցող մարդ մը ուզեր են, թէ ատոր վրայ Բարսեղ վանք եկեր է Ճէվահիրճեան Ռուբէնի հետ, թէ Եղոզատի նամակն ու ազգարարութիւնները ասոնց ցոյց տուեր և ազգարարութիւնները Ճէվահիրճեան Ռուբէնի կարդացնել տուեր է, ուրկից հասկցեր է թէ նախապէս Հնչակ լրագրին մէջ հրատարակեալ յայտարարութեանց յարեւնման են, թէ, ինչպէս որ նամակին մէջ ծանուցուած էր, այդ ազգարարութիւնները անպատճառ որոշեալ գիշերը փակցնելու համար, անոնցմէ վեցը յանձներ է վանքը գտնուող ժիրայրի, վեցը՝ նոյն միջոցին վանքը գտնուող Բէկլօ Ցակոբի, հինգը՝ Աշճը Բարսեղոյլը Կիւլպէնկի, Գարաբլիլաղօղլը Յովհաննէսի Թավլերն ու Սթէֆէնէ գիւղերուն մէջ փակցուելու համար, հինգը՝ իրեն քով պահեր և մնացեալն ալ յանձներ է Ճէվահիրճեան Ռուբէնի ու Տէօքմէճեան Բարսեղի համար, թէ իմանալով որ ազգարարութիւնները փակցուեր են և կայս. կառավարութիւնը խուզարկութեանց ձեռնարկած է, Աշճը Բարսեղոյլը Կիւլպէնկի հետ ի Պիլայսէ Փափազեան Քերովբէի տունն և անկից ալ յԷֆքերէ՝ Ճիվանեան Մարտիրոսի տունը փախեր ու պահուըտեր են, թէ այս վերջնոյն տունէն բոլորովին հեռանալու համար՝ գիւղին չուրջը գտնուած ադաւենոցներէ միոյն մէջ ապաստաներ են և թէ հոն եղած ատենին ձերբակալուեր են։

Նկատելով որ Ռշտունի իւր այս յայտարարութիւնները դատարանին առջև հաստատելով ու կրկնելով, միայն յարած է թէ քննութեան միջոցին իւր այն յայտարարութիւնն ու վաւերացումը թէ Մարզուանէն եկած դրութեանց մէջ գտնուած Մինէ ու Վահրամ ստորագրութեանց բուն իսկ տերերը՝ Թումանեան Կարապետն ու Դայաեան Ցովհաննէսն են, ըստ է կեսարիոյ Միւթէսարրիֆութեան հրամանաւ, որ ըսելէ յետոյ թէ Փափազեան Քերովբէ, Ճէվարիրճեան Ռուբէն, Ճէպիտէլիքեան Ցակոբ, Տէօքմէճեան Բարսեղ և Ալաճաճեան կարապետ վաւերացուցած են, հրամայեր է իրեն որ ինք ալ վաւերացնէ, թէ նկատելով որ Ռշտունի այս կերպով ուզած է տարբեր մեկնութիւնմը տալ իւր ըսածներուն և միանգամայն ուզած է ծածկել իւր տեղեկութիւններն՝ ի մասին Մարզուանու խռովարարական ընկերութեան անդամոց անունին և ո՛վ ըլլալուն ինչպէս նաև ըսելով որ ազգարարութեանց զրկուելուն նկատմամբ Եղոզատէն եկած նամակին ստորագրութեանը ուշադրութիւն չէ ըրած, ուզած է ծածկել այն տեղեկութիւններն ու յայտարարութիւնները զոր քննութեան պահուն Քէչէճեան Միհաքի նկատմամբ տուած ու ըսած էր։

Նկատելով որ Տէօքմէճեան Բարսեղ, Ճէվահիրճեան Ռուբէն, Ճէպիտէլիքեան Ցակոբ և Ալաճաճեան Կարապետ այն յայտագրոյն մէջ, զոր մատուցած են կեսարիոյ կառավարչութեան, մանրամասնութեամբ խոստովանած ու յայտարարած են թէ ի կեսարիա առաջին անգամ այդ խռովարարական ընկերութեան նկատմամբ Մարզուանէն կանոնագիր մը ստացած են կէմբէկցի Թիւթիոյոլը Արթինի միջոցաւ և այդ կանոնագրոյ զրկուելու մասին Պարոն Մինէ ու Պարոն Վահրամ ստորագրութեամբ նամակ մը, թէ այդ Պարոն Մինէի ու Պարոն Վահրամի բուն իսկ անուններն են՝ Թումանեան Կարապետ ու Դայաեան Ցովհաննէս, թէ յետոյ այդ Թումանեանի ու Դայաեանի կողմէ նամակ մը ևս ստացեր են՝ իբրեւ երեսփոխան անձ մը զրկելու համար ի Մարզուան և Արզմանօղլը Ցովհաննէսը զրկեր են, թէ Թումանեան ու Դայաեան՝ խռովարարական մասնաճիւղերէն իրենց բերել տուած երեսփոխանորոյ Մարզուանի մէջ խռովարարական ժողով մը կազմեր են, թէ այդ երկու անձանց կողմէ՝ նոյն ժողովոյ որոշմանց վերաբերեալ թուղթ մը եկեր է, որ իրենց միջոցաւ կառավարութեան յանձնուած կանոնագիրն է, թէ երեսփոխանի առաքման վերաբերեալ նամակով ուզուած տեղեկութեանց ի պատասխան՝ կեսարիոյ ծածկանունը եղող Նիշալ ստորագրութեամբ պատասխաններ են որ թէ՝ կեսարիոյ և թէ շրջակայ գիւղերուն մէջ գտնուող խռովարարաց թիւը գրեթէ երկու հարիւրի չափ է, որոց ոմանք հոն զրութեամբ հրացանները ունին, թէ իրենց այդ պատասխանը տուած են Փափազեան Քերովբէի միջոցաւ, թէ յետոյ նամակ մը ևս առեր են Թումանեանէ ու Դայաեանէ՝ Մինէ ու Վահրամ ստորագրութեամբ, որով ծանուցուած է Հիր թէ գէնք և տրնամիթի վառօդով չինուած ու հատը մէկմիտէլ մը ու քառորդ մը արժող ռումբեր եթէ կուզուին պէտք է նոյնմբերէն ակսելով զրամ զրկել ու յանձնարարութիւն ընել, թէ իրենք սպասելով իրենց ուզած պաշտօնէին, պատասխան չեն տուեր ի մասին զէնքերու, վառօդի և ռումբի յանձնարարութեան, թէ այդ միջոցին Անտոն Ռշտունի գալով Թալասցի Տէր Պետրոսցոյը Միհաքի հետ իրենց լուր զրկեր է որ իրեն հետ տեսնուին, թէ առաջ Տէօքմէճեան Բարսեղ և երկուքերեք օր յետոյ Ալաճաճեան Կարապետ ու Տէօքմէճեան Բարսեղ զրկուելով, տեսակցութեան պահուն Անտոն Ռշտունի ըսեր է թէ ինք Աթէնքէն եկած է կեսարիոյ և շրջակայ գիւղերու խռովարարական կազմակերպութեանը համար և սակայն իրենք չվստահելով Ռշտունիի ցոյց տուած վկայական առնելով Նիշալ ստորագրութեամբ նամակաւ մը Մարզուան զրկեր են՝ քննուելու և ծանուցուելու որ այդ անձին պէտք է վստահի՞ն թէ ոչ, թէ Մարզուանէն եկած պատասխանը ծանուցեր է թէ Ռշտունի իրենց գօմիթէին մասնաւոր պաշտօնեայներէն է, որով անոր հետ խռովարարական տեսակցութիւններ ու խորհրդակցութիւններ կատարեր են, թէ յետոյ Աթէնքի գօմիթէէն տպագրեալ թուղթ մը գալով բացարոյ տեղեկութիւն ուզուեր է թէ կեսարիոյ մէջ այդ գործերը վարողներն ո՞ր ո՞նք են, ի՞նչ հանգամանք ունին, արհեստնին ի՞նչ է, իրենց կեղծ անունն ու բուն իսկ անուններն ի՞նչ են, կեսարիոյ մէջ քանի՞ հազար տուն կայ, շրջակաները ո՞րչափ տուներ կան, ասոնց բնակիչներն ո՞րչափ են, իսկամաց և քրիստոնէից թիւն ո՞րչափ է, Հնչակեաններն ո՞րքան են, գիւղերը կեսարիայէն քանիակա՞ն ժամ հեռաւորութիւն ունին և գիւղերն արեւելեա՞ն թէ արեւմտեան կողմը կը գտնուին, թէ այդ պատասխաններու պատրաստութիւնը յանձնուեր է Ռշտունիի, թէ այդ պահուն որոշեր են շրջակայ գիւղերու հետ ալ ժողով մը կազմելով խորհրդակցութիւն կատարել, թէ Ռշտունին առաջարկեր է, ըստ այդ որոշման, նամակ զրկել Կէմբէրկէն ու Էվէրեկէն երկերիս կամ մէկ մէկ մարդ հաւաքելու համար, թէ իրենք ալ ի Կէմբէրկ՝ ժիրայրի նամակ մը գրեր են Բերովբէի միջոցաւ յԷվէրեք Ցակոբի՝ Մելիքեան Ցակոբի միջոցաւ և ծանուցեր են որ Տէրէվէնքի վանքը գան, սակայն Կէմբէրկէն Բէկլօ Ցակոբ ու ժիրայր եկեր են, իսկ Էվէրեկէն ոչ ոք, թէ յետոյ Ռշտունիէն եկած լուրի մը վրայ կեսարիայէն Ալաճաճեան Կարապետ, Տէօքմէճեան Բարսեղ, Ճէպիտէլիքեան Ցակոբ և Ճէվահիրճեան Ռուբէն նախ Թալաս զընացեր են ու յետոյ Տէրէվէնք, ուր որոշուեր է որ Կէմբէրկ, Էվէրեկ, Թալաս, Պիլայսէ, Նիրզէ, Էֆքերէ, Մանճքարն և Կէրմիր գիւղերը կեսարիոյ հետ Թալասցին և կեսարիա ալ Մարզուանի հետ և Ռշտունի ու ժիրայր Էֆքերէրէն, Նիրզէէն, Պիլայսէէն, Մանճքարնէն ու Կէրմիրէն երկերկու մարդ կոչելով այս որոշումները հաղորդեն ու կամակերպութեան ձեռնարկեն, թէ անկից յետոյ Ալաճաճեան Կարապետ, Տէօքմէճեան Բարսեղ, Ճէպիտէլիքեան Ցակոբ, Ճէվահիրճեան Ռուբէն ու Փափազեան Քերովբէ երբ Քէրէսթէճեան Ազաբեկի տունը նստած են եղեր, ժամ 3ին ու 4ին առեւնները եկեր է Մամաս, որ սրտոգրութեան համար Ռշտունիի քով գացած էր, եւ ըսեր թէ Ռշտունին՝ կուզէ Տէօքմէճեան Բարսեղն ու թուրքերէն գիտցող մարդ մը, թէ Մամաս ըսեր է որ եթէ կուզեն անմիջապէս միասին երթան եւ եթէ չեն ուզեր առաւօտուն իրենք երթան, թէ այս լուրին վրայ Տէօքմէճեան Բարսեղ ու Ճէվահիրճեան Ռուբէն Տէրէվէնքի վանքը գնացեր են, թէ անկից ութսուն եւ վեց հատ ազգարարութիւն բերելով տասներեքը՝ Էվէրեկ զրկուեր է, ութ հատ՝ Թալաս, ութ հատ՝ Զըրյատրգ, Թավլերն ու Սթէֆէնէ և տասներկուքն ալ Պիլայսէ, մնացեալ քառասունը հինգ հատէն հինգ-ութ հատ այրելով, միւսները, Արզմանօղլը Ցովհաննէս, Գարաբաբեղօղլը Հաճի Դանիէլ և Զօլաքօղլը Ցակոբ անուն անձանց յանձնուելով առոնց միջոցաւ փակցնել տրուեր են, թէ ի Մարզուան թղթակցեր են Թումանեանի ու Դայաեանի հետ, յԷվէրեկ Ցակոբ Մելիքեանի եւ ի Կէմբէրկ՝ Ցակոբ Պայրամեանի հետ եւ թէ ազգարարութիւնները Եղոզատէն եկեր են Քէչէճեան Միհաքի ստորագրութեամբ նամակաւ մը, յորում ըսուած է եղեր որ կեդրոնէն Կեսարիոյ համար թէեւ հարիւր հատ փոքր եւ քսան հատ փոքր զրկուեր են, սակայն երեսուն հատ մեծ եւ երեք հատ մեծ Եղոզատի համար պակաս զրկուած ըլլալով՝ հոն վար զրուեր են եւ թէ այդ թուղթերը դեկտեմբերի 25ի հինգշաբթի գիշերը պէտք է անպատճառ փակցուէին կառավարական պաշտօնատան եւ ծանօթ տեղերու վրայ։

Նկատելով որ ասոնցմէ Ալաճաճեան Կարապետ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ կրկին անգամ մատրամանութեամբ յայտարարած և խոստովանած է թէ այդ յայտագրոյն բոլոր պարունակութիւնն ինչպէս նաեւ խռովարարական ընկերութեան անուանց ցանկին յատուկ տեսարկն ինքը գրած է, թէ իրենց թելադրութեամբ ընկերութեան անդամակցած անձերէ առնուած ստորագրեալ թուղթերն, ըստ սովորութեան, այրեր են, թէ Մարզուանէ եկած կանոնագիրն ալ Տէօքմէճեան Բարսեղի տուեր են, որ այրեր է զայն, թէ Մարզուանի հետ իրենց կատարած բանակցութեանց միջնորդներն էին Կէրմիրցի կառապան Ցովհաննէս և Գասապ Ցովհաննօղլը Մամաս, թէ փաստաբան Արսէն տեղեկութիւն ունէր խռովարարական ընկերութենէն և Ռշտունի ասոր միջոցաւ ի Թալաս Շաւարշի տունը զրկուած էր, թէ յետոյ իմացուելով որ Ռշտունի այդ տունը կը գտնուի և նկատելով որ անոր հոն մնալն անյարմար է, գարձեալ Արսէնի միջոցաւ և ծանօթ վարձքով Տէրէվէնքի վանքը զրկուեր է, թէ ի Մարզուան նախագահը՝ Թումանեան է և քարտուղարն ալ Դայաեան, թէ Զօլաքեան Ցակոբ աղքատ ըլլալով և խռովարարական ընկերութեան կանոնաց համաձայն հարկ ըլլալով որ գօմիթէին պատկանող իւրաքանչիւր անձի քով բէվոլվէր մը գտնուի, այդ անձին համար ընկերութեան կողմէ բէվոլվէր մը գնուեր է և թէ իւր հօրը աչքերը դարմանել տալու համար նախապէս Աթէնք գացած ատեն Անտոն Ռշտունիի հետ հոն տեսնուեր է և գիտէ թէ խռովարարական գօմիթէին պետերէն է։

(Շարունակութիւնը վաղուան թուով)

ՄԻՍԹԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողի պատրաստուած եւ մը եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լմնելով ստամոքսը զօրացնելու եւ պարզակ բանալու յատկութեանցն համար բժշկաց կողմանէ խիստ յանձնարարուած օղին եւ մասնիգան՝ ՄԻՍԹԷԹ մականունամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գներով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը՝ Ի Զալաթիա սամ. Պանդային կարգը եւ սուսի Իզգէտանն էֆէնտիի խանին տակ Մխիթարեաններանց եւ մայրաքաղաքս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները։ Զալաթիա Հօսիսիօն խանին մէջ Պոլոս աղայի մագազինը։ Գալատա փողոց Թիւ 9՝, Քիւրէքթիէր փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 մագազինը։ Սանտրգիրլար փողոց Աշեմի աղայի Թիւ 199 զբօսարանը։ Մոմխանէ փողոց Թիւ 111 Մակազէն Ռիւս խանումի։ Թօփխանէ ծխավանառ Եանիի Թիւ 1 խանումի։ Կամուրչլի վրայ Վասիլոյի շրջենաւերուն նստատեղացոյցը Սէֆիթանի հանի Գասթիի խանումի։ Եէնի Մահալլէի Նուամատոյցին զէմ Թիւ 12։ ի Պոլիս Հաճօրալօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան Թիւ 4։ Մեծ Նուպար Մահֆազանոյցը Գալատա Թօրանլեանի Թիւ 29 մագազինը Բերա Հաճօրալօ շուկային մէջ Թիւ 10։ Զալաթա Սէրքայի կից Թիւ 57։ Զալաթա Սէրքայի զէմ՝ փողոց Քիլիտիի Թիւ 6 խանումի։ Հալէպ Շարշլի մէջ Ննլիի աղայի մագազինը, Մեծ Փողոց շարաքսմանաց Հաճի Սարիմ աղայի Թիւ 54 խանումի, Թարլա Պաշի Սերոբէ Ասանկատի Թիւ 40 մէրանոցը։ Գատրգիւղի, Խաչէն, Ճատտէսի փողոց, Թիւ 24 մէրանոցը Գում-գապու, Սեմսոն Ճատտէսի փողոց Թիւ 6։

Հետագային, բազուկիք մէրանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ՏՈՔԹՈՐ Ա. ՄՈՍԿՈՓԵԱՆ

Բժշկական ուսումը Փարիզի բժշկական համալսարանին մէջ աւարտելով Կ. Պոլիս վերադարձած եւ բնակո Թիւնը ի Կէտիկ - Փաշա համանուն պողոտային վրայ Թիւ 81 տան մէջ հաստատած է։

Ամեն տեսակ հիւանդութիւն կը դարմանէ եւ միանգամայն վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ։

Իրեւ մասնագէտ մանկաբարձութեան՝ կը խնամէ նաեւ կանանց ծննդական գործարանաց սիրտերը ինչպէս նաեւ նորածին եւ տարբերակ տղայոց հիւանդութիւնները։

Իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրիաբար կը դարմանէ ժամը 7էն վերջը, երկուշաբթի օրերն էրիկ մարդիկ՝ իսկ ուրբաթ օրերը կանայք։

Հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 8էն վերջ Սուլթան Մահմուտի դամբարանի դիմաց Համիդիկ էֆ. Էվիրդէնանի զնդարանի իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ։ 729 1—39

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ԲԷՀԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ երկար ատեն Կ. Պոլսոյ մէջ Ազնրաբակիրներ խմբագրելէ եւ ի Կեսարիա գաւառի շատ մը պաշտօններ վարելէ յետոյ, այս անգամ Պահէնէ գարու Թաշ-խան 56 Թիւ սենեակը հաստատուած է։

Պատրաստ է, ոչ միայն պաշտօնական ամէն տեսակ զրութիւններ օրինական ձեւով խմբագրել՝ այլ եւ գատաստանի կարօտ խնդիրները յանձնել ամենէն հաւատարիմ եւ ժեռնիաս եւ վկայեալ փաստաբաններու։

660 12—22

ՏՈՔԹՈՐ Ա. ԴԱՐ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ Վ. ԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ = 20 ՍԵՊԵՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԿԱՊԻՏԱԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 14 141 290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2.794.012

ՆՕՐԹՀԸԸՆ ԼԾՈՒՐԸՆՍ

ԿԱՊԻՏԱԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4.146 418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1.099.000

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ դնելն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած [illegible] ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել։ Նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի դէմ ամենամեծ գումարն 20.000,000 Անգլիական Ոսկին կ'ապահովեն։

ԾՈՎ ԱՅԼԻՆ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՊԻՏԱԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500.000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110.000

Ներութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և ղրկամարքարներն խիստ օգտակար պայմաններու։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Պ. Պալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գնտնայարկ թիւ 22 և 22 Ա ամենաձիերն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Դրօշտեան և Պոլսոյ վերաբերեալ երեք Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՄԷՐԱՎԷՐԻ

Ցէս Փաստրիգայի հիւմանուէրնտա թէրաքիմ խոտուպ Ֆիրուխթ օլունամագ օրան Թէֆիրիզ չըգընըլարը վէ Թարագ ալթը վէ պորաթըն ուտուվմնին պիրիպիրի իւզէրինէ զրեէսի 26 բարաես Թաիպկ էօհտէսինտէ օլուպ Թարիխը իլանտէն ի-Թիպարէն 1 հաֆթա խիմամընա գատար պէհէր կէն միւզայէէտէպի պիլիֆտա Թալիպինէ Ֆիրուխթ օլունամաղընտան Ֆիյը մէզպուրըն զամմը իլէ իչԹիրաես Թալիպկ օլանլարըն մագամը Սէրասքերի լէվազիմաթը ուտուվիէէ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 58 2—3

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղաշրջում Բիլիեղաց աբեհաստաքարանների մեջ Մաքսոնիան, Բաբիշեսոնիան, ոչանանիան

Թէյի, լոգումի, հելվայի, խավերի, ըէյէլի, խավէի, շաքարի, սիկառի, Թուղթի և այլ բաներում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գերեցկի ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամէն տեսակ հարկեր, պարտէզի գոյներ, լուացարաններ, ևն. ևն. Եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահճէ-Գարու, Բասիմ Բաշա խանի դէմն։

ԱՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻՆՈՎՏՆԱՒՔ

ԲԻՒՐԵԿ-ՄԷՐԼԷՅ, Կ. Գալաթա Օտեսսայի դիմաց

ԹՈՒՄԱՍԻԼԱՐՆ ՈՐԴԻՖԼԷՆ

Անուան	Թանց	Անուան	Թանց	Անուան	Թանց
Ալպանս	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալերմո	3200
Անհելլ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտեր	1700
Լաօլլո	5500	Սիգանս	2200	Բլեսէ	1500
Արկ	2300	Կոզա	1800	Բոյ	1000
Աբիսոգա	2000	Կրօնան	2200	Գուիդոս	2600
Գասանս	3000	Հիրա	2000	Դիալիա	4400
Գորսոնս	2200	Հիսալիս	3500	Դինամիտ	3200
Գրաֆ	2000	Հինուս	7000	Իսլա	3000
Գրիֆալ	8800	Հուանիտ	1200	Իսմէ	3500
Դէյրա	2600	Կայակ	5000	Իսզարիս	3500
Գալիբաս	2500	Զիհան	2300	Մայէրնս	4000
Գամմա	2100	Ռէլոս	2000	Մանդիակ	8200
Գագա	2000	Ֆոլիրնս	4200	Ոսֆա	2000
Գոմս	2700	Ֆոմնս	2200	Պիտիս	2000
Զէքակս	5000	Լէս	2000	Պորնոս	4300
Գլիս	5500	Լէբանոն	4500	Թ. Ռեմլրդ	3000
Գոլբրոս	3400	Լիվորնս	3000	Թուրբոս	1200
Ֆիդա	2500	Լոսմ	1500	Թոլիս	2800
Ֆոմիս	2500	Մար նկ	4300	Փորբիս	900
Տուբ	4800	Մարգելլս	6500	Ուրբիս	5000
Տրաբ	2100	Միլ	2000	Վալթուրնս	5000
Իսպանս	2600	Մուրնս	3100	Սէնս	3600
Իլսոբրաս	3000	Նիս	2000	Զէգրա	1000
Էլէքթրս	3200	Օրլանս	3000	Տիֆարնս	200
Էրաֆ	2600	Օֆելլս	5500	Ամրոս	200
Ֆարլան	800	Օգբանս	4500	Ջէրս	140
Ֆիս	700	Օգդս	2000	Փոքրիկ	120

Էֆիզէն Մոնորք 8000
Բիրժոքն Մոնորք 8000
Լէգիոն Մոնորք 8100

Ամենայն տեսակ գործարանի գրասենեակի քանոցներ

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՍՏ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միսէթ
Խան, Գալաթա
409

ՏՐԴ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

1 ՊԱՀԷՊ-ԳԱԼՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշչուէ լինարի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերանի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 698

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Պոլսոյ Ֆէլիս կանոնաւոր գիծը

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Հոգն և արտ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութիւնց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
477 Մոմհանէ Սիթէ Ֆրանսէ

ԴԻՆՈ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԷՆՍ

Տեղեր Ամերիկի ջերմային հիւանդութեան այլեկոր անխաւան բաղաքութիւն մի է զանազանեցնց, է գաւառական ազգաւ կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յատուկ կուգան ճաշակելու վայրերու ջերմաս կլիմայն վասն ու տարականեալ օգերն, որուն օգտակարութիւնն է ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը ստոյգ գիտուած ամէն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներ, յատուկ կուգան օգին մէջ լողացող թունաւոր անշարժարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերին անցնելով կը մնանն արեան մէջ, կը խանգարին լեարդն և յաւալ կը բերին տեսակ տեսակ ջերմեր և ա ն դեր, և արեան թունաւորումն. որոց սա անունները տրուած է. ջերմն և տարուան, թարգուն ջերմ պարբերական ջերմն, ընդհանրական ջերմն տարանին և հրատաս տենդեր։

Թունաւորեալ օգերէ զատ հանդերձ հիւանդութիւնք կէ պատահին այն տեղեր ուր մինոյնատարանեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնութիւնք վայրերէ մահաբեր նիւթեր ով, կամ բաց տրքանացներէ և ականներու ծակոտիներէն ելան թունաւոր կաղերով, զոր մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ամրի ջերմի ու տենդից գէղը կը ջնջէ այլուսեալաւոր նիւթոց կա... ջերու ազդեցութիւնքդ գէղը կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գործութիւնն սուսգապես ամրանգ և անվնաս է և օգուտ ստոյգ։ միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի։ Կը ծախսի Մինասեան և Դրաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Գալաթիա, Կ. Պոլսոյ։ 614

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՇԵՆԱՒՈՂՔԻ, ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՔԹԱԼԱՆ ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ազ 9 21 Օրեցայի ուղղանգամ, ժամ 2½ յետ միջօրէի։
Ազ 10 22 Պիրաանդրիայ ուղղակի ուղղանգամ, ժամ 5½ յետ միջօրէի. Պիրէանի հանգով, ուղղանգամ ժամ 10½։
Ազ 11/23 Ուղղանգամ գեղի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստի երբ միջնաւորդ զանաւորդ, ուղղանգամ ժամ 11½։
Ազ 12/24 Ուղղանգամ, ժամ 2½ յետ միջօրէի։

Ազ — Յունիս 10 22, երբ լուսնի օրը կ'ազդեն գեղի Սուրիոյ նաւահանգիստները մինչեւ ուղղանգամ Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանգիստին Օրմանի Պէյրութ, Դամաս, և Թաբ-Պայիս գացող շոգենաւերն։ 605

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ
ՀՈԳԵՆԱՒՈՒՆ ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆՔ ՅՈՒՍԱԿԱՆ
1893 Մայիս 30-էն սկսեալ մինչեւ Օգոստոս 31